

Mesečna cena mesečno 25 Din, za
posredstvo 40 Din.

Uredništvo:

Ljubljana, Krištofova ulica 1. Telefon 100,
3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.Maribor: Aleksandrova cesta 12. Telefon
št. 440.

Celje: Kocanova ul. 2. Telefon 100.

Rokopisi se ne vračajo. - Oglas po tarifi.

JUTRO

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ul. 84.
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Ispraviteljski oddelki: Ljubljana, Prešernova
ulica 4. Telefon št. 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova cesta
št. 12. Telefon št. 455.
Podružnica Celje: Kocanova ulica št. 2.
Telefon št. 100.
Računi pri pošti. Šek. savodih: Ljubljana
št. 11.943; Praha št. 78.160; Wien
Nr. 105.241.

Ljubljana, 19. julija.

Francija stoji pred važno odločitvijo. Na duri trka 1. avgust, ko bo morala plačati Zedinjenim državam trgovski dolg za prevoz ameriškega demobilizacijskega blaga v znesku 10 milijard frankov ali pa — ratificirati Mellon-Béangerjevo pogodbo o francoskih medvojnih dolgovih. Če se odloči za poslednje, bo morala istočasno ratificirati tudi Caillaux-Churchillovo pogodbo za amortizacijo milijardnih zneskov, ki si jih je za zmagovito nadaljevanje vojne izposodila od Velike Britanije. S končno potrditvijo obeh teh dogovorov bi Francija obremenila sedanjo in še dve generaciji s težkim finančnim tributom Ameriki in Angliji.

Razumljivo je tedaj, da gleda ne le Francija, marveč vseh svet za napetostjo v Parizu, kjer se celotni problem nahaja v odločilnem štadiju pred poslansko zbornico. Umevna je tudi velika vznemirljivost, ki se je lotila precejšnje dela francoske javnosti spričo tako dalekosežnih obveznosti, s katerimi se za dolga desetletja obremenijo francoski narod. Vendar kažejo vsi znaki, da bo tudi tokrat zmagal nad upravičeno razgibanimi čustvi hladni razum in bo pridrta teza, ki sta jo s toliko logiko in prepričevalno zgovornostjo te dni branila pred poslansko zbornico ministrski predsednik Poincaré in zunanji minister Briand. Dosedanja predglasovanja so pokazala, da stoji za vlado zadostna večina in da bosta obe pogodbi o medvojnih dolgovih Francije ratificirani v določenem roku. Na ta način bo likvidiran eden izmed najusodnejših problemov, ki je vplival na vso francosko politiko zadnjih let.

Potem se bo Francija mogla osredotočiti na pretres in reševanje ostalih mejnih vprašanj domače in mednarodne politike. Briandov magistralni govor v Burbonski palači, ki je mnogo pripomogel k temu, da je utrdil omahljivce v samih vladnih vrstah, razodeva velike linije te bodoče politike, zlasti glede odnošajev med Francijo in Nemčijo, pojasnjuje pa tudi, kaj je res in kaj je izmišljeno o nekaterih senzacionalnih Briandovih načrtih, s katerimi misli baje priti na dan na septemborskem zasedanju Društva narodov.

Briand je z ono slajno zgovornostjo, ki ga nikoli ne zataji, z lahkoto pobil izmišljotne obrekovale kampanje proti francoski politiki po vojni. Dokazal je, da gre Franciji velika zasluga za vse, kar se je po vojni ukrenilo za ureditev in organizacijo mira. Francoska republika je reducirala, ne da bi bila k temu primorana, svoje oboroženje. Pri sestavi ženevskega protokola je najaktivneje sodelovala in ni njena, marveč Velike Britanije krivda, če ni prišlo do njegove realizacije. Brez dobre volje Francije nikdar ne bi stopile v veljavo locarnske pogodbe. Briand je prvi sprožil pobudo, iz katere se je rodil Kelloggov protivojni pakt. Zato Francija upravičeno smatra, da je dala dovolj dokazov svoje iskrenosti in miroljubnosti.

Iskren in jasen je bil Briand tudi v izjavah o svoji politiki bližnjih mesecev, za katero ima popolno soglasje celokupne vlade. Povdaril je, da mir ne odvise samo od popuščanja Francije, marveč tudi od dobre volje Nemčije. Reparacijsko vprašanje se mora na bodoči konferenci vlad rešiti definitivno in v vselej odpraviti s sveta, ne pa samo za kakih deset let, kakor se je nepravilno izrazil sam Stresemann. Francija je voljna izprazniti Porenje, zato pa morajo Youngov reparacijski načrt sprejeti prej z Nemčijo vred vse prizadete dežele. Reichstag mora izglasovati vse potrebne zakone, ki bodo jamčili, da se bo načrt zanesljivo izvajal. Vrh tega pa mora Nemčija pristati tudi na uveljavljanje onih pogojev, ki jih je sprejela že na ženevski konferenci glede varnosti v izpraznjenem Porenju, predvsem uvedbo »komisije za ugotovitve in poravnave«. Tedaj bo teren očistjen in nič več ne bo oviralo Francije, da končno izprazni Porenje in v celoti vrne Nemčiji teritorialno neodvisnost.

Briand pa deluje ne le na spravo med Nemčijo in Francijo, marveč tudi za »sprošnejši sporazum med evropskimi državami«. Izjavil je, da »išče v soglasju s celo vlado tako evropsko organizacijo, ki bo novo jamstvo miru«. Iz celega tega dela njegovega govora pa izhaja povsem jasno, da misli na gospodarski preustroj Evrope, ne pa na kakšno politično Panevropo po kopitu Coudenhove-Kalergija, ki je za resnega državnika za sedaj in še za dolgo časa umetna formula. Vsekakor pa je tudi v tem ožjem gospodarskem okvirju pričakovati v bližnjih mesecih od strani Francije novih pobud za ureditev in organizacijo miru, nov dokaz, da Francija stoji tudi danes v prvi vrsti na predku in razumevanja splošnih potreb vseh narodov, kakor je že tolikokrat dokazala v svoji slajni preteklosti.

Požar v Angori

Angora, 19. julija s. Velik požar je uničil in
pogoril petsto trgovin.

Nova ureditev sodniških dohodkov

Kralj je včeraj podpisal zakon o reviziji sodniških dohodkov, ki se izvrši s 1. avgustom

Beograd, 19. julija p. Nocoj je bil sprejet v avdijenci pri kralju minister pravde dr. Sršić. Pri tej priliki je kralj podpisal zakon o spremembi onih predpisov zakona o sodnikih, ki se nanašajo na plače in ostale prejemke osebja pravosodne stroke. Zakon se glasi:

Začetne plače in napredovanje sodnikov

§ 1. Predpisi 1. 2. 3. 4. in 5. odstavka § 45. zakona o sodnikih z dne 8. januarja 1929 se spreminjajo in se glasi:

Sodniki sreskih, okrožnih in trgovskih sodišč

se postavljajo s položajno plačo uradnikov 6. skupine I. kategorije po zakonu o državnih uradnikih z dne 31. julija 1923. Po štirih letih, sprovedenih v 6. skupini, lahko napredujejo v 5. skupino, po petih letih v tej skupini v 4. in po nadaljnjih štirih letih v 4. skupino.

Sodniki okrožnih in trgovskih sodišč lahko napredujejo po šestih letih iz 4. skupine v 3. skupino, sodniki sreskih sodišč pa lahko napredujejo po šestih letih, prebitih v 4. skupini v 4. skupino.

Starešine sreskih sodišč imajo isto plačo in napredujejo enako, kakor sodniki sreskih sodišč.

Predsedniki okrožnih in trgovskih sodišč ter sodniki apelacijskih sodišč

se postavljajo s položajno plačo državnih uradnikov 4. skupine I. kategorije. Po 13 letih celokupne sodniške službe morejo napredovati v 4. skupino, po štirih letih na predsedniškem položaju ali na položaju apelacijskega sodnika, ali po 17 letih sodniške službe pa v 3. skupino. Sodniki višjih sodišč s 3. skupino ali s 4. skupino se postavljajo za sodnike apelacijskih sodišč ali predsednike okrožnih ali trgovskih sodišč z isto skupino.

Podpredsedniki apelacijskih sodišč

se postavljajo s položajno plačo 3. skupine I. kategorije. Po štirih letih na tem položaju lahko napredujejo v 3. skupino. Sodniki apelacijskih sodišč in predsedniki okrožnih ter trgovskih sodišč lahko napredujejo po 8 letih službe na tem položaju v 3. skupino.

Predsedniki apelacijskih sodišč, sodniki kasacijskih sodišč

ter podpredsedniki kasacijskih sodišč se postavljajo s položajno plačo 2. skupine I. kategorije. Po dovršenih štirih letih službe na tem položaju lahko napredujejo v 2. skupino.

§ 2. Predpis drugega odstavka § 49. zakona o sodnikih z dne 8. januarja 1929 se spreminjajo in se glasi:

Pristavi

sreskih okrožnih in trgovskih sodišč, kakor tudi pristavi kasacijskih in apelacijskih sodišč imajo položajno plačo 8. skupine I. kategorije za osnovno plačo, ki jim gre po letih službe po zakonu o državnih uradnikih. Po petih letih na tem položaju lahko napredujejo v 7. skupino.

§ 3. Predpisi § 51. zakona o sodnikih se glasi:

Nove sodniške doklade

Poleg plače in stanarine pripada sodnikom in sodniškim pomočnikom še posebna sodniška doklada, ki znaša:

Sodni pripravniki 200 Din mesečno, pristavi okrožnih, trgovskih in sreskih sodišč, tajniki okrožnih in trgovskih sodišč in pristavi kasacijskih in apelacijskih sodišč 520 Din mesečno.

Močan potres v Beogradu

Vsed premikanja zemeljskih plasti v gorovju Rudnik — Tragikomični prizori na beograjskih ulicah

Beograd, 19. julija p. Davi okoli 9.30 je nastal v Beogradu in okolici precej močan potres. Gibanje zemlje je trajalo skoraj tri minute. Kakor izjavljajo na seizmološkem zavodu, so aparati zavoda že mnogo prej zaznali manjše potresne sunki, ki se v splošnem niso občutili. Glavni potresni sunek je nastal ob 9.31. Epicenter potresa leži 97 km južno odnočno južno zapadno od Beograda. Potres je posledica premikanja zemeljskih plasti v okrilju Rudniške planine. Glavni potresni sunek je bil sedem stopnje, kar predstavlja že dokaj močan potres. Gibanje zemlje se bo še delj časa nadaljevalo, verjetno tri do štiri mesece. To pa bodo samo lažji potresni sunki, ki ne predstavljajo nobene nevarnosti in se v Beogradu bržkone sploh ne bodo več občutili.

Kljub temu, da potres ni povzročil znatnejše škode, je nastala med prebivalstvom ob spominu na potres iz l. 1927. velika panika. Čim so ljudje občutili gibanje zemlje, so bežali iz hiš in na ulicah so se odigravali tragikomični prizori. V sredini mesta je neka dama pribežala na ulico v spalni srcaji in s strahom čakala, kedaj se bo večnadstropna palača zrušila. Okrog nje se je kmalu zbralo mnogo radovednežev, ki so jo šele opozorili na njeno pomanjkljivo toaletto. Na periferiji so bili žrtve gostilničarji in kavarnarji. Ob prvem potresnem sunku so ljudje zbežali, pri čemur so seveda pozabili plačati račune. Telefon se je

Sodniki sreskih, okrožnih in trgovskih sodišč ter tajniki višjih sodišč 920 Din mesečno. Sodniki okrožnih in trgovskih sodišč v 4. a in v 3. skupini, ki imajo že najmanj 14 let sodniške službe, 1300 Din mesečno.

Starešine sreskih sodišč 1080 Din mesečno, predsedniki okrožnih in trgovskih sodišč ter sodniki apelacijskih sodišč po 1720 Din mesečno. Podpredsedniki apelacijskih sodišč 2120 Din mesečno, predsedniki apelacijskih in sodniki kasacijskih sodišč 2700 Din mesečno, podpredsedniki kasacijskih sodišč 3100 Din mesečno ter predsedniki kasacijskih sodišč 3500 Din na mesec.

§ 4. Govori o plačah in pristojbinah sodnikov šeriatskih sodišč, ki so analogne plačam in dokladam sodnikov rednih sodišč, ter predpisuje, da morajo imeti sodniki teh sodišč fakultetno izobrazbo. Nato se nanaša tudi čl. 5.

Posebne doklade za drž. pravdnike

§ 6. Odredba četrtega odstavka čl. 9 zakona o državnem pravdnstvu z dne 21. marca 1929, se spreminjajo in se glasi:

Poleg posebne sodniške doklade pripada državnim tožiteljem pri okrožnih sodiščih še posebna doklada v znesku 240 Din mesečno, njihovim namestnikom pa 160 Din mesečno.

Položaj in dohodki uradništva ministrstva pravde

§ 7. Načelniki, inspektorji in tajniki ministrstva pravde s položnim sodniškim izpitom ter oni, ki so že bili sodniki, imajo čin, plačo in ostale pristojbine, in sicer načelniki kot sodniki apelacijskih sodišč, inspektorji kot sodniki okrožnih sodišč in tajniki kot tajniki apelacijskih sodišč. Glede pokojnine veljajo za dne odredbe § 19. zakona o sodniških rednih sodišč z dne 8. januarja 1929. Leta prevedena na teh položajih v ministrstvu pravde se računajo za napredovanje enako, kakor pri sodniških sodniških leta. Prevedba se ima izvršiti s 1. avgustom 1929 ob upoštevanju predpisov čl. 54 zakona o sodnikih.

Pomožno osebje

§ 8. Sodno-administrativni, pisarniški in manipulativni uradniki zemljiških knjig itd., ki so dovršili 20 let državne službe, lahko preidejo v 3. skupino II. kat., ako so se v službi odlikovali in so bili zadnja tri leta odlično ocenjeni.

Novi ocenjevalni predpisi

§ 9. Minister pravde se pooblašča, da izda uredbu o ocenjevanju sodnikov državnih pravdnstev.

§ 10. Pooblastilo dano ministru pravde v prvem odstavku čl. 23. finančnega zakona za proračunsko leto 1929/30 velja glede plač in doklad, predvidenih v §§ 7. in 8. tega zakona.

§ 11. Predpisi drugih zakonov pravosodne prakse, ki se pozivajo na zakon o sodnikih, je razumeti tako, da so merodajne odredbe zakona s spremembami tega zakona. Odredbe § 10. zakona o sodnikih, veljajo tudi za predsednike, sodnike in pomožne osebe upravnih sodišč, ki imajo sodniško kvalifikacijo.

§ 12. Ta zakon stopi v veljavo, ko se razglaša v »Službenih Novinah«, izvemši odredbe §§ 3., 6., 7. in 8., ki določajo obvezno moč s 1. avgustom 1929. Z dnem razglasitve tega zakona, odnosno s 1. avgustom, prenehajo veljati vsi drugi predpisi, v kolikor so v nasprotju s določbami tega zakona.

Priprave za krvavi spopad na Daljnem vzhodu

Ruska vojska je baje že prekoračila mandžursko mejo Amerika smatra ruski postopek za bluff — Mongolija stoji na strani Rusije

Peking, 19. julija. d. Prekinitev odnošajev med Rusijo in Kitajsko je izzvala nepopisno paniko v Harbinu, Mukdenu, Cickaru in drugih večjih mestih, kjer so naseljeni Rusi. Kitajske oblasti nadaljujejo z izgonom ruskih državljanov, imovitejši kitajski sloji beže iz ogroženega ozemlja, na tudi emigranti beže in skušajo čimprej doseči japonsko mejo pri Port-Arturju in v Koreji. Žene in otroke ruskih uradnikov je oblast ukazala prepeljati na japonsko ozemlje, odkoder bodo nadaljevali svojo pot v Vladivostok. Ob mandžursko-ruski meji kitajsko prebivalstvo v paničnem strahu beži proti jugu.

Medsebojna zapora na meji je strogo in dosledno izvedena. Zlasti Rusija je zastražila mejo, ker se boji, da bi emigranti vdrli na sovjetsko ozemlje in povzročili zmešnjavo pri gibanju vojske. Po japonskih poročilih je ruska vojska popolnoma pripravljena, da s svojih položajev preide na mandžursko ozemlje. Sovjetske čete so v glavnem osredotočene na vzhodni meji Mandžurije. Velike vojaške sile iz vladivostokega vojnega okrožja stoji pripravljene pri mejni postaji Pogranični, ležeči med Vladivostokom in Harbinom, in čakajo samo še povelja, da prekoračijo mejo. Kitajska vojska je razrušila železnico v dolžini enega kilometra pri postaji Mandžurija, kjer se odcepi od vzhodnosibirske železnice proga preko Mandžurije v Vladivostok. Železnična zveza Mandžurije s Sibirijo je tedaj prekinjena.

Kitajske priprave v Mandžuriji

Šanghaj, 19. julija. d. Kakor poročajo dopisniki ameriških listov se Kitajska mrzlično pripravlja na ruski napad. Drug za drugim odhajajo preko Mukdena in Harbina vlaki z vojaštvom na sever, zlasti pa na vzhod proti reki Ussuri, ki je mejna reka med Mandžurijo in rusko primorsko oblastjo. Arzenal v Mukdenu je potrotil svoje delavce, da lahko dela nepretrgano noč in dan.

Po vsej Kitajski vlada velikansko ogorčenje proti Rusom. Maršal Čankajšek je v Nankingu na javnem shodu nacionalistične stranke opravičeval postopek svoje vlade, češ da se morajo Kitajci vendar enkrat upreti večim poseganjem sovjetske vlade na suverene pravice Kitajske. S komunistično agitacijo so Rusi že tako odtujili Mongolijo, da je ta del kitajske države samo še formalno kitajski, v resnici pa je že del Sovjetske unije.

Kakor poročajo tukajšnji listi, kitajska vlada na rusko noto, v kateri se sporoča prekinjenje vseh odnošajev, sploh ne bo odgovorila. Lokalni odbori Kuomintang-a so izdali proglas na kitajski narod, v katerem ga pozivljajo, naj se v sklenjenih vrstah postavi za vlado in za stranko.

Amerika položaja ne smatra resnim

Newyork, 19. julija. s. Na Wallstreetu ne verujejo, da bi prišlo do rusko-kitajske vojne, ker nimata niti Rusija, niti Kitajska zadostnih denarnih sredstev, da bi se mogli vojskovati. Samo, ako bi se v konflikt vmešala kaka finančno močnejša država, bi položaj postal resen. Postopanje sovjetske Rusije v mandžurskem konfliktu se smatra za bluff. Ameriški uradniki v Harbinu so dobili nalog, v primeru nevarnosti oboroženih spopadov skrbeti za to, da se čimprej odstranijo iz nevarne cone vsi ameriški državljani. Ameriški poslanik Mac Murray, ki bi mogel prihodnje dni nastopiti svoj dopust, je dobil nalog, da ostane na svojem mestu, dokler se položaj ne razčisti. V Washingtonu bi radi videli, da bi Japonska prevzela posredovanje. Intervencija Amerike glede konflikta bi bila mogoča samo v primeru skrajne nevarnosti. V tem primeru bi Hoover najbrže interveniral, da reši prestiž Kelloggovega pakta.

Ruska vojska prekoračila mejo?

London, 19. julija. s. Po zadnjih semkaj dosepih vesteh so ruske čete ob mandžurski meji pričele z ofenzivo ter zavzele dve važni omejni mesti in železniški postaji na severo-zapadu Mandžurije in na jugovzhodu Pogranično. Kitajci so baje uničili tunele na vzhodno-kitajski železnici v bližini Pogranične, da onemogočijo nadaljnji pohod ruskih čet. Z ozirom na vest, da se bližajo

ruske vojske, so pri San Fen So položili v vsej naglici mine. Po istih vesteh se rusko amursko trgovinsko brodogoj koncentrirajo pri Blagovješčensku, da bo moglo, ako bo potrebno, transportirati velike kontingente ruskih čet na reki Sungari v notranost Mandžurije. Po vesteh z ruske meje so ruska letala preletela kitajsko ozemlje v severni Mandžuriji ter metala letake, v katerih se pozivlje prebivalstvo naj podpira sovjetsko vlado. Ruski konzuli v Mančuli, Harbinu, Kailaru, Mukdenu in Pogranični so danes odpotovali iz Kitajske.

Šanghaj, 19. julija. s. Po semkaj dosepih informacij iz privatnega vira so bile ruske čete, ki so poizkusile pri Blagovješčensku prekoračiti Amur od kitajskih čet prisiljene k umiku.

Tokio, 19. julija. s. Kljub vestem, da je ob rusko-kitajski meji že prišlo do spopadov vztrajajo tukajšnji listi pri mišljenju, da se bo vojna preprečila.

Pariz, 19. julija. s. Zunanji minister Briand je danes zaporedoma sprejel kitajskega in ruskega poslanika, ki sta mu obrazložila rusko-kitajski konflikt. Briand jima je priporočal zmernost, da bi se preprečila vojna.

Obsedno stanje v Harbinu

Tokio, 19. julija. s. Kakor javljajo iz Harbina je bilo tamkaj takoj po prekinitvi kitajsko-ruskih odnošajev proglašeno obsedno stanje. Kitajske patrulje na cestah. V publikaciji guvernerja se določa za razširjenje neutemeljenih vesti smrtna kazen. Vsi listi so pod strogo cenzuro. Trgovski promet je popolnoma ustavljen. Na japonskih konzulatih se zbira velika množina sovjetsko-ruskih državljanov, ki hočejo ineti vizum za potovanje v Dairen.

Mongolija ruska zaveznica

Peking, 19. julija. s. Vlada zunanje mongolske je izjavila sovjetsko ruskomu poslaniku, da bo na temelju vojaške zveze z Rusijo podpirala sovjetsko Unijo. Mongolsko vojsko vodijo ruski častniki. Kakor poročajo listi v Tokiu, sta dva japonska polka dobila nalog, oditi na južno mandžursko železnico.

Glasovi o posredovanju

Washington, 19. julija. g. Državni tajnik Stimson je izjavil, da bodo Zedinjene države diplomatskim potom posredovale med Kitajsko in Rusijo, da preprečijo izbruh sovražnosti.

Berlin, 19. julija. g. Nemški poslanik v sovjetski Rusiji in nemško zastopstvo na Kitajskem sta dobila nalog, naj prevzameta varstvo interesov kitajskih odnosno ruskih državljanov. Posredovanja med obema državama nemška vlada ne bo prevzela, ker smatra ohranitev mira za nalogo Društva narodov in držav, ki so podpisale Kelloggov pakt.

Vojne napovedi ne bo

Moskva, 19. julija. g. Sovjetska vlada iz načelnih vzrokov ne bo Kitajski napovedala vojne, dokler Kitajska ne bo kršila njenih mej in dokler kitajske čete ne bodo vpadle na rusko ozemlje.

Pod geslom »Naš odgovor kitajskim banditom« so se pričele zbirke med ruskim delavstvom za graditev vojaških letal. Pocestne manifestacije so prenehale. Pač pa se pozivlje delavstvo, naj poveča svoje delo in naj s tem podpre naloge društva za zračno in plinsko vojno. Kominternu je izdala proglas na svetovni proletarijat, naj prične z revolucionarnim gibanjem proti prizadevanju svetovnega imperijalizma in proti povzročitelju vojne Kitajski. Kominternu izraža svoje prepričanje, da hočejo Kitajci pod tihim varstvom angleške vlade, nemške socialne demokracije in mednarodnega kapitalizma v novi vojni prizadeti odločilen udarec proti delavstvu.

Odgoditev politične reparacijske konference?

Pariz, 19. jul. d. Londonski dopisnik lista »Journal« javlja, da so se pričeli angleški politični krogi baviti z mislijo na odgoditev politične reparacijske konference, ki bi se sestala po njihovih načrtih na to šele sredi jeseni. Med tem časom bi se vlade dogovorile o kraju konference, določile dnevni red ter odstranile vsa nesoglasja, ki so se pojavila v zadnjem času. Nekateri celo predlagajo, da bi se sestala politična konferenca šele po zaključku jesenskega zasedanja Društva narodov, na katerem bi sporazumno rešila Briand in Macdonald vsa važnejša vprašanja, ki bi do obravnavanja na politični konferenci

Oba slovenska oblastna komisarja ostaneta?

Pripravljena sta odreči se advokaturi, zahtevata pa daljši rok za likvidacijo svojih pisarn

Ljubljana, 19. julija d. Kakor smo svojčas poročali, je ministrstvo notranjih del izdalo naredbo, da morajo oni oblastni komisarji, ki so po poklicu odvetniki ali takoj zapreli svoje pisarne ali pa se odreči svoji funkciji. Ministrstvo se je pri tem postavilo na stališče, da je funkcija oblastnega komisarja nezdružljiva z odvetniškim poklicem. V vsej državi je bila ta naredba takoj izvršena. V Sloveniji se je izvršitvi odlašalo, ker sta oba oblastna komisarja — mariborski dr. Leskovar in ljubljanski dr. Natlačen — vložila nekak ugovor. Notranje ministrstvo je ta ugovor zavrnilo in odredilo, da se ima njegova naredba takoj izvršiti. Z ozirom na to so se zadnje dni vršila opetovana posvetovanja obeh oblastnih komisarjev s prijatelji. Kakor smo izvedeli iz zanesljivega vira, je pri tem prevladovalo mišljenje, da naj oba gospoda svoje funkcije kot obla-

stna komisarja zadržita. Res sta te dni dr. Natlačen in dr. Leskovar oficijelno sporočila ljubljanskemu in mariborskemu velikemu županu, da sta se odločila obdržati položaj oblastnih komisarjev in opustiti izvrševanje odvetniških poslov. Vendar stavi pri tem pogoji, da se jima dovoli trimesečni rok za likvidacijo njihovih pisarn. Okolica obeh oblastnih komisarjev računa, da bo notranje ministrstvo pristalo na ta pogoj in da bosta torej oba komisarja mogla ostati na svojih mestih. Žrtve, ki jo doprinese dr. Natlačen in dr. Leskovar s tem, da se odrekata svojim velikim pisarnam, se jima v krogih njihovih prijateljev visoko šteje, zlasti dr. Leskovarju, dočim ima dr. Natlačen v pisarni kompanjona dr. Žitka. Ako bi ministrstvo ne pristalo na pogoje obeh gospodov, potem bi po naših informacijah bila imenovana za oblastna komisarja dva nevtralna državna uradnika.

Energična borba beograjske občine proti korupciji v občinskih uradih

Komisija za zatiranje korupcije je prišla na sled novi korupcijski aferi, pri kateri je bila občina oškodovana za pol milijona. Šef glavne finančne uprave je bil takoj odpuščen

Beograd, 19. julija č. Akcija, ki jo je odredil novi komisar beograjske občine inž. Savčić, da se razčisti afera iz prejšnjih let ter odstrani iz občinske službe vsi nepošteni uradniki, se energično nadaljuje. Komisija, ki ji je bila poverjena ta naloga, zlasti preiskuje finančne in administrativne oddelke, proti katerim so se pojavljale najhujše pritožbe. Komisija je prejela mnogo utemeljenih ovad proti raznim višjim in nižjim uradnikom. Že doslej je prišla na sled mnogim nerednostim in je krivce pozvala na odgovor. Danes je bil prvica svediran, kaj nato pa odpuščen iz službe šef glavne finančne uprave beograjske občine Dragutin Babić, ki je bil pred vojno načelnik ministrstva financ po prevratu pa 9 let v službi beograjske občine. Z njim vred je bil odlovljen tudi njegov tajnik Vajda. Komisija je ugotovila, da sta zadr-

ževala akte in davčne odmere, da na ta način obvarujeta svoje varovanje pred plačilom zapadlih oziroma predpisanih občinskih dajatev. Ugotovljeno je, da znaša škoda, ki jo je zaradi teh manipulacij utrpela beograjska občina, nad pol milijona. Komisija bo nadaljevala s svojim razčiščevalnim delom ter preiskala tudi vse ostale centralne urade.

Nocoj se bo vršila posebna seja občinskega odbora beograjske občine, na kateri bo podano poročilo komisije za zatiranje korupcije o dosedanjih uspehih in ukrepih. Župan inž. Savčić je poslednje dni posetil predsednika vlade generala Živkovića da mu poroča o aktualnih vprašanjih beograjske občine pred svojim odhodom na enomesečni dopust. Župana Savčića bo v njegovi odsotnosti zastopal podžupan dr. Stojadinović.

„Dom kulture in tiska“ v Beogradu

Beograjski novinarji in književniki nameravajo skupno z beograjsko občino zgraditi moderno palačo s potrebnimi prostori za društva, novinarsko šolo, mestno knjižnico in muzej

Beograd, 19. julija č. Beograjski književniki in novinarji so pokrenili akcijo za zgraditvi velikega »Doma kulture in tiska« v Beogradu. Impozantna stavba naj bi sestojala iz 4 palač in bo po dosedanjih načrtih zgrajena na velikem nezazidanem prostoru poleg Narodnega gledališča v Beogradu. Stavbišče je last beograjske občine in je vredno 2 milijona Din. Stavbišče bo beograjska občina odstopila brezplačno. Nocoj se vrši v svrhu sestave pripravljivega odbora sestanek beograjskih književnikov in novinarjev. Po dosedanjih dispozicijah bo »Dom kulture in tiska« obstojal iz 4 palač. V eni bo dom tiska s prostori za Novinarsko združenje ter z učilnicami za

novinarsko šolo. Na drugem vogalu bo zgrajena palača književnosti s klubskimi prostori, sobami za Penklub in za Društvo književnikov. Tu bo imela svoje prostore tudi Jadranska straža in še razna druga kulturna in nacionalna združenja. Na tretji strani stavbišča bo zgrajena moderna knjižnica kjer bo tudi biblioteka beograjske občine, ki že razpolaga z dokaj popolno knjižnico, ki pa sedaj zaradi pomanjkanja primernih prostorov ni dostopna občinstvu. Na četrti strani bo muzej mesta Beograda. Za ta muzej se zanima zlasti Nj. Vel kralj, ki bi rad iz svoje bogate zbirke prepustil muzeju večje število beograjskih dragocenosti.

Težka nesreča na turneji evropskih publicistov po Zedinjenih državah

Pri fotografiranju gejzirjev v Jellowstonskem prirodnem parku je padel v kotanjo vrele vode publicist Landoy in se do smrti poparil

Northern Pacific, 19. julija a. De'egacija evropskih novinarjev, ki jo je povabila Carnegiejeva ustanova na potovanje po Zedinjenih državah je obiskala pred nekaj dnevi tudi sloviti Yellowstonski prirodnih park. Ob tej priliki se je odločila od glavne skupine manjša družina, ki so jo tvorili urednik bruselskega »Matinac«, George Landoy, dva francoska publicista in naš sotrudnik dr. Pavel Brežnik in se odpravila fotografirati izbruh reke gejzirja Ko je družba iskala primernega mesta za fotografiranje se je Georg Landoy preveč približal neki kotanji z vrelo gejzirsno vodo

in zdrčal nenadoma v kotanjo. Priče: je klicati na pomoč, nakoč so ga tovariši potegnili vsega oparjenega iz vrele vode. Odnesli so ga do avtomobilske ceste in ga prepeljali s prvim avtomobilom v bolnico, kjer je v nekaj urah izdihnil, čeprav so mu udili v bolnici, ki je prirejena nalašč za take slučaje vso mogočo pomoč. Zavoljo te težke nesreče je delegacija odpovedala nadaljevanje svoje turnee in se bo v kratkem vrnila preko Calcaga in Newyorša v Evropo. Truplo ponesrečenega Landoya bodo prepeljali v Bruselj na račun Carnegiejeve ustanove.

Podaljšanje aranžmana s CSR glede terjatev v a.-o. kronah

Beograd, 19. julija. p. Med našo vlado in vlado češkoslovaške republike je bil dosežen sporazum, da se podaljša rok veljavnosti aranžmana o prepovedi sodnega izterjevanja obveznosti iz bivših avstroogorskih kronah, ki so nastale pred 28. februarjem 1919, v kolikor gre za točno opredeljeno valuto. Ta sporazum je bil sklenjen v Pragi dne 29. sept. 1928. in objavljen v »Službenih Novinah« dne 16. aprila 1929. Dosedanji rok veljavnosti gornjega sporazuma, ki je potekel 30. junija 1929., je podaljšan do 31. decembra 1929. s tem, da preneha veljati, ako bi med tem stopila v veljavo konvencija med našo kraljevino in češkoslovaško republiko o ureditvi (valorizaciji) posojil in dolgov v prejšnjih avstroogorskih kronah. To podaljšanje roka je važno za naše državljane kakor tudi za pravne osebe, ki imajo še nerešene dolgovne v bivših avstroogorskih kronah pri upnikih, ki so češkoslovaški državljani, ker jim je s tem do 31. decembra 1929. podaljšana pravica neiztožljivosti teh dolgov in takojšnje ustavitve zadevnih tekočih pravnih pred češkoslovaškimi sodišči. Konvencija, ki je bila sklenjena med našo državo in češkoslovaško republiko 7. novembra 1928. o definitivni ureditvi teh dolgov, bo stopila v veljavo še to jesen.

Seton Watson zopet v Zagrebu

Zagreb, 19. julija č. S popoldanskim br-zvlakom je danes prišel iz Sarajeva Seton Watson. Nastanil se je pri Ivanu Meštroviću, čegar gost bo par dni. Iz Zagreba bo Watson odpotoval v Tatro, kjer se nahaja njegova družina. Na češkoslovaško bo potoval Watson preko Rumunske ter se v Kluj (Kolosevaru) sestanje s predsednikom rumunske vlade Manijum in ministrom Vajdo Vojvodom.

Čsl. ministrski predsednik v Dalmaciji

Dubrovnik, 19. julija p. Češkoslovaški ministrski predsednik g. František Udržal, že dolgoletni stalni gost v Kuparih, kjer se muudi tudi letos v spremstvu svoje najmlajše hčerkice, je kljub svojemu prizadevanju, da ostane nepoznan, predmet splošne pozornosti. Spremlja ga samo njegov osebni tajnik Moravec. V Dalmaciji ostane tri tedne.

Ekskurzija nemških zdravnikov

Beograd, 19. julija p. Septembra meseca pride v našo državo 100 nemških zdravnikov v svrhu proučevanja klimatičnih razmer in naših kopalnic in zdravilišč. Posetili bodo Ljubljano, Zagreb, Sušak, Crikvenico, Rab, Split, Hvar, Dubrovnik, Cetinje, Sarajevo in na povratku slovenska zdravilišča in letovišča.

Včerašnje avdijence

Beograd, 19. julija. č. Davi sta bila sprejeta v avdijenci od kralja minister vojske in morarice general Hadžić in minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Drinković. Po avdijenci pri kralju, kateremu je poročal o tekočih resornih poslih, je dr. Drinković odšel k ministru pravde dr. Sršiću, s katerim je imel daljšo konferenco. Ob 12. je kralj sprejel v svečani nastopni avdijenci novoimenovane albanške poslanika na beograjskem dvoru g. Džafar Vilo. Albanški poslanik je pri tej priliki izročil vladarju svoja akreditivna pisma. Sprejemu albanškega poslanika sta prisostvovala minister dvora Bora Jeličić in šef protokola ministrstva zunanjih del.

Povratek min. predsednika v Beograd

Beograd, 19. julija. p. Min. predsednik general Živković se je nocoj iz Maturske banje vrnil v Beograd. Z njim je dopotoval tudi fin. minister dr. Švrljuga, ki je bil posetil predsednika vlade, da mu poroča o nekaterih važnih finančnih vprašanjih.

Dar ameriškega Hrvata našim princem

Beograd, 19. julija. č. Dr. Božidar Purić, naš dosedanji poslanski svetnik v Washingtonu, je danes posetil maršala dvora Dimitrijevića in mu pri tej priliki izročil darove za kraljeviča Petra in Tomislava. Ti darovi obstojajo v prekrasnih klobučkih iz panamske slame, ki so bili izgotovljeni na roko. Šivanje teh klobučkov je trajalo 3 mesece. Klobučki so dr. Hrvata Tome Jeramca, uglednega trgovca v New Yorku in odličnega voditelja naših emigrantov v Združenih državah.

Angleški arheologi v Dubrovniku

Dubrovnik, 19. julija. n. Danes so prišli v Dubrovnik na parniku »Kumanov« angleški arheologi iz Splita. Angleške goste je pozdravil v pristanišču dubrovniški župan v angleškem jeziku. Vodja angleških arheologov Flower se je zahvalil za pozdravni nagovor ter izjavil, da je bil Dubrovnik cilj potovanja angleških učnjakov po Jugoslaviji. Nocoj je bil angleškim gostom prirejen v hotelu »Imperial« svečan banket. Jutri se odpeljejo angleški arheologi na Cetinje in v Crno goro.

Grško-jugoslovenska nevtralna cona

Solun, 19. julija. r. Včeraš jo bila zaključena pogajanja med našo in grško delegacijo glede določitve nevtralne obmejne cone vzdolž jugoslovensko-grške meje. Pogajanja so končala s popolnim uspehom. O doseženem sporazumu je bil sestavljen protokol v francoskem, grškem in srbohrvatskem jeziku. Podpis protokolov se bo vršil tekom prihodnjega tedna, ker je moral predsednik jugoslovenske delegacije odgovoriti za par dni. Nevtralna cona bo stopila v veljavo, čim bosta obe državi ratificirali sporazum, kar se bo zgodilo v najkrajšem času.

Železniški popust za ljubljanski velesojem

Beograd, 19. julija p. Za Ljubljanski jessenski velesojem, ki se bo vršil med 31. avgustom in 9. septembrom t. l. je odobren popust 50% na vseh železnica. Društvo za značilni promet je odobrilo 50% za vse potnike, ki potujejo na jessenski velesojem v Ljubljano. Popust bo veljal v času med 25. avgustom in 15. sept.

Otvoritev vodovoda v Crikvenici

Crikvenica, 19. julija n. Danes je bil v Crikvenici otvorjen novi vodovod. Kopališni gostje so ta pomemben dogodek proslavili na svečan način.

Saški omladinci potujejo po Jugoslaviji

Kraljevo, 19. julija. r. Semkaj je prispele skupina 29 srednješolcev iz Saške. Mladopopotniki, ki potujejo peš, so člani velike omladinske organizacije. Več dni so prebivali na Fruški Gori in v Beogradu. Iz Kraljeva se napotijo peš preko Raške, Novoga Pazara, Sandžaka in Črae gore v Boko Kotorsko. V Nemčijo se bodo vrnili preko Sušaka. Podjetne nemške potnike je priporočil našim oblastem Herman Wendel.

Dopisovanje z ministrstvom javnih del

Beograd, 19. julija. Na osnovi nove organizacije ministrstva javnih del in njegove zunanje službe je bila izdana naredba, da se morajo dopisi na ministrstvo javnih del nasloviti na posamezna odelena, kakor so bila ustanovljena z uredb o organizaciji ministrstva. Razen tega je treba označiti kratko vsebino in pri sklicevanju na prejšnje akte navesti številko prejšnjega akta z označbo odelena.

Tudi sodniki niso varni pred tatovi

Zagreb, 19. julija n. Danes je bil izvršen v stanovanje sodnika dr. Hirslerja drzen vlom. Neznani vlomilci so izkoristili priliko. Stanovanje je namreč brez nadzorstva, ker se lastnik stanovanja dr. Hirsler nahaja na počitnicah. Tatovi so nemoteno preiskali vse stanovanje in pobrali vse dragocenosti, ki so jim prišle pod roko. O vladu je bil tekem dneva obveščen lastnik stanovanja, da se vrne v Zagreb in da pomaga ugotoviti povzročeno škodo.

Proces zaradi poloma Muslimanske banke

Sarajevo, 19. julija n. Danes se je vršilo pred okrožnim sodiščem poslednje zasliševanje v procesu proti bivšemu ravnatelju propadle Muslimanske trgovske banke v Sarajevu, Husejinu Omanoviću. Sodni dvor je zaslišal Reis-ul-ulemo Čauševića kot predsednika vakufškega sabora, ki je imel v propadi banki naloženih 1 milijon dinarjev. Čaušević je izjavil, da se ničesar ne spominja in da ni nikoli prejel propadlega denarnja bodisi v gotovini ali pa v menicah. S tem je bilo dokazno postopanje zaključeno. Jutri bodo govorili državni tožitelji in branitelji. Razsoda bo po vsej priliki izrečena šele prihodnji teden.

Odmev intervencije g. Burova v Parizu

Francoski tisk z večjo pozornostjo in dokaj objektivno motri razmere na Balkanu ter zavrača bolgarska naltolcevanja

Pariz, 19. julija r. Pariški tisk z naraščajočo pozornostjo spremlja dogodeke na jugoslovensko-bolgarski meji ter posveča napetosti med Jugoslavijo in Bolgarijo vso pažnjo. V nemali meri je to posledica nedavne intervencije bolgarskega zunanjega ministra Burova, ki je hotel s svojim korakom pri francoskem zunanjem ministru pripraviti tla za bolgarsko akcijo na septembarskem zasedanju Društva narodov. Korak g. Burova je vzbudil večjo pozornost, kakor pa so morda Bolgari pričakovali, a kakor vse kaže, je imel baš nasprotno posledice, kakor jih je želel g. Burov. Ves francoski tisk je namreč začel sedaj pozorneje motriti dogodek na Balkanu in je prišel, objektivno oenjujoč podana dejstva, da drugih zaključkov, kakor pa bo morda vseč bolgarskim krogom.

O tem priča tudi obširni članek, ki ga objavlja »Journal des Debats« izpod peresa Augusta Gauweina. V svojem članku g. Gauwein predvsem ugotavlja, da se incidenti na jugoslovensko-bolgarski meji in v Južni Srbiji kljub dokazani miroljubnosti jugoslovenske vlade in kljub zatrjevanju g. Burova o dobri volji Bolgarske neprestano množijo. Po sodbi pisca pada vsa odgovornost za to stanje na makedonski revolucijonarni odbor, ki uživa podporo bolgarske vlade, s koje vednostjo se vrše vsi vpadi na jugoslovensko ozemlje.

Razmatrajoč sklepe pirotske konference, nadaljuje g. Gauwein, pa bi bila rešitev vsega spora dokaj enostavna, če bi šlo samo za vzpostavitev normalnih odnosov na meji. Toda v jugozapadnem delu Bolgarije obstoja cela pokrajina, kjer so absolutni gospodari makedonskivjušci. Ti ljudje, ki se medsebojno more, imajo edino skupno željo in cilj, da zagospodarijo tudi nad

jugoslovenskim delom Makedonije. V tej svoji želji se ne strajajo nikakega sredstva, samo da bi dosegli svoj cilj. Ti ljudje izdajajo liste v nemškem, francoskem in angleškem jeziku — znano je, s čigavim denarjem — v katerih širijo laži in klevete in dvigajo krrik in vik, čim je eden izmed njihovih zasaden pri zločinu in občuti strogost zakona. Najznačilnejše pa je, da imajo ti ljudje velik vpliv na vlado g. Ljapčeva in celo na še višje kroge.

V takih okoliščinah se sosednja Jugoslavija ne more zadovoljiti z obmejnimi predpisi, kakor so n. pr. v veljavi med Francijo in Svico. Če bolgarska vlada ne more ali noče napraviti reda ob meji, potem se bo morala pač uklopiti, če bodo prišle izredne mere. Se je čas, končuje g. Gauwein, da se Bolgarija spametuje in mirnim potom sporazuma z Jugoslavijo, ki ne želi nič drugega, kakor red in mir na svojem ozemlju.

Bolgarsko zavijanje resnice

Sofija, 19. julija r. List »Zora« objavlja informacije jugoslovenskega tiska o sestanku med Briandom in Burovom ter dodaje:

Po naših informacijah je g. Burov na tem sestanku obrazložil stališče Bolgarije glede ureditve spora z Jugoslavijo, pri čemer je podčrtal željo bolgarske vlade, naj bi se takoj uveljavil pirotski sporazum, izvzemši določbe o obmejni coni, o čemer naj bi se razpravljalo pozneje. Za časa svojega bivanja v Parizu bo imel g. Burov še sestanke z drugimi merodajnimi činitelji, da jih seznani s pravim položajem in jih naprosi za podporo v svrhu mirne likvidacije vsega spora, ki vzbuja vznemirjenje v Bolgariji, na Balkanu in v vsej Evropi.

Bolgarske oblasti onemogočajo našim dvo-lastnikom pospravljanje pridelkov

Nove bolgarske šikane so izzvale med prebivalstvom Južne Srbije silno ogorčenje — Na protestnih shodih zahteva od vlade energične zaščite

Negotin, 19. julija r. Pri sreskem pogovarju negotinskem se je danes javila deputacija iz obmejne sela Črnomasnice ter ga prosila za takojšnjo intervencijo na merodajnem mestu zaradi postopanja bolgarskih obmejnih oblasti, ki ne puste, da bi naši dvolastniki, ki imajo svoja polja tudi na bolgarski strani meje, poželi žito, ki je že dozorelo. Neilaska pogodba sicer točno določa, da se mora dvolastnikom zagotoviti svobodno kretanje, posebno se v času poljskega dela in je to dogovorjeno tudi v posebni konvenciji, vendar pa delajo sedaj Bolgari razne težkote, tako da grozi prireditim dvolastnikom velika škoda. Žito je dozorelo in se bo iztrestlo, če ne bo pravočasno požeto in pospravljeno. Samo v selu Črnomasnice gre za tri cagone žita. Bolgari zahtevajo od lastnikov neke baje zastale davke izza dobe, ko še ni bil reguliran obmejni promet, dasi je ta zahteva po obstoječih pogodbah docela neopravičena in nedopustna. O zadevi je bila takol obveščena vlada, ki bo ukrenila primerne korake.

Beograd, 19. julija r. Po vsej Južni Srbiji vlada veliko razburjenje zaradi neprestanih vpadov bolgarskih komitishki tola in atentatorske akcije makedonskivjušcih. Narod je nad tem početjem skrajno ogorčen tem

Bolgarija se bo vendarle streznila?

Učinek angleške in francoske intervencije — Bolgarski poslanik v Rimu general Vlkov nujno pozvan v Sofijo

Beograd, 19. julija č. Mnogi znaki kažejo, da so koraki angleške in francoskega diplomatskega predstavnika v Sofiji pri bolgarski vladi kakor tudi sestanki, ki jih je imel v Parizu bolgarski minister zunanjih del Burov z Briandom in z drugimi francoskimi državniki na Quai d'Orsayju, vendarle učinkovali na bolgarsko vlado in da je bila seznanjena z željo, naj bi se jugoslovensko-bolgarski spor čimprej likvidirali na ta način, da se z direktnimi pogajanj med Bolgarsko in Jugoslavijo skuša odstraniti vse zapreke in težkote in da se čimprej ostvari pirotski sporazum.

Po koraku angleškega in francoskega predstavnika v Sofiji in po konferenci z italijanskim poslanikom v Sofiji o prirodi jugoslovensko-bolgarske

ga spora, je poklicala bolgarska vlada v Sofijo na poročanje svojega poslanika na italijanskem dvoru generala Vlkova. Prihodu generala Vlkova v Sofijo se pridaje tem večja važnost, ker je bil general Vlkov v Rimu pozvan na poročanje neposredno po sestanku s predsednikom italijanske vlade Mussolinijem.

Po sestanku, ki se bo vršil med predsednikom vlade Ljapčevom, ministrom zunanjih del Burovom in generalom Vlkovom bo razvidno, kakšno stališče hoče zavzeti bolgarska vlada k sporu z Jugoslavijo in ali obstoja na njeni strani podobna iskrena pripravljenost k definitivni rešitvi vseh sporov med obema državama, kakor na strani Jugoslavije.

Bolgarske izmišljotine

Beograd, 19. julija č. Ves bolgarski tisk objavlja kakor na povelje bolgarske vlade poročila o vpadih na Bolgarsko iz našega ozemlja. Sofijski listi objavljajo danes poročila o nekem dozevnem vpadu Bolgarov z našega ozemlja na bolgarski teritorij in navajajo, da so baje jugoslovenski državljani prekoratili državno mejo in zvezali nekega bolgarskega kapetana na bolgarskem teritoriju in ga potem tolovajsko pobili s streli v hrbet.

Z merodavnega mesta je vaš dopisnik pooblaščen energično demantirati vse te izmišljene vesti. Ugotovljeno je, da je naša vlada že davno odstranila z bližnje državne meje napram Bolgarski vse bolgarske emigrante ter jih naselila v notranjosti države, tako da v kati prepreči vsak nelegalen napot bolgarskih emigrantov proti svoji državi.

Bolgarija išče posojila

Sofija, 19. julija p. Angleški odpravnik poslov je danes popoldne posetil finančnega ministra Molova ter imel z njim daljšo konferenco. Domneva se, da gre za vprašanje bolgarskega in inozemskega posojila, ki ga išče Bolgarija na londonskem denarnem trgu.

Poplave v Mali Aziji in Indiji

London, 19. julija. s. Poplave v Mali Aziji in zvezajemo katastrofalne obseg. Mnogo vasi je uničenih. Dosedaj je že več kot tisoč oseb utonilo. Najbolj je trpela pokrajina okrog Trapeuntu. Mnogo prebivalcev je pobegnilo v gore.

Naši kraji in ljudje

Častni jubilej Ignacija Merharja

Jutri praznuje v Dolenji vasi pri Ribnici na Dolenjskem četrto 50-letno gasilsko delo. Slavljenec je velevredni prvoborilec slovenskega gasilstva g. Ignacij Merhar, ki je pred polstoletjem ustanovil prvo slovensko gasilno društvo. Do tedaj

se je vsem gasilcem nemško poveljevalo, on pa je spisal prvi slovenski »Vozbivnik«. In uvel je večno lepi gasilski pozdrav »Na pomoč!«. Gasilci Dolenje vasi, katerim načeluje že petdeset let, so bili jedro slovenskega gasilstva.

Slavljenec je bil rojen 1857. In je še danes v svoji častitljivi starosti ves vnet za slovensko gasilstvo. Skozi 50 let je uveljavljal slovenski jezik v gasilskih vrstah in so danes veliki uspehi njegove največje zadoščenosti. Jugoslovanska gasilska zveza v Ljubljani je povabila k edinstvenemu jubileju zastopnike oblasti in svoje članstvo. Jubilaru izročila zveza in župa diplomirane članstva in morda mu bo izročil tudi g. sreski poglavar odklonjanje z najvišjega mesta, če je že rešena zvezna vloga. Jubilar ima že zlato in srebrno kolajno za svoja zasluge, izročeno pa mu bo tudi visoko položiščno odklonjanje Francoske gasilske federacije.

Jubilaru — vnetemu narodnjaku in velikemu človekoljubu iskrene čestitke in še mnogo srečnih let.

Šetnje „Jutrove“ družine po Parizu

Š. Pariz, 16. julija

Danes je po dvadnevem praznovanju zopet delavnik. Na vse zgodaj že nepretrgan ropot avtomobilov. Dasi ulica, kjer ložiramo, ni ena glavni, je vendar tu promet, kakršnega danes ni v Ljubljani na najbolj frekventirani točki. Vse hiti za delom. Naša čreda se previdno pomika po ulici, natrpani z vozili. Tu obstojimo in čakamo, ko se promet za hip pretrga, jo rineмо urno na drugo stran. Domačin pa gre sredi med drvečimi avti čez cesto flegmatično, češ, »saj me ne sme povoziti!«.

Včeraj smo sedeli dopoldne in popoldne v avtu in se vozili od znamenitosti do znamenitosti. Ogledali smo si tudi mnogo cerkva, med njimi sv. Magdalene, Notre Dame, Sen-Sulpice, Sacré-Coeur na Mont Martu. Tu je livrirani sluga naše družbe zavrnil, da ne sme v cerkev, ker je par dam brez rokavov. In res, izobčenke so morale ostati zadaj pri vratih, drugi smo smeli naprej. Vozili smo se popoldne mimo opere in videli za naše razmere nekaj čudnega. Na malih stolčkih, ki jih prinese s seboj, so sedeli ljudje in čakali, da pridejo zvečer prej na vrsto pri kupovanju vstopnic, kakor med vojno za moko in kruh, tako tu za gledališke vstopnice. To bi bil upravičeno naših gledališč veseli, če bi nastopili tudi v Ljubljani taki »stolčkarji!« Zvečer ni bilo običajnega programa in vsak je šel lahko po svoje. Nekaj nas je bilo v »Moulin Rouge« — no kaj bi pravili. Drugi so si ogledali večerno vrvenje na Mont Martu. Še opolnoči se vse vozi, staro in mlado, na vrtiljakih.

Danes dopoldne smo si ogledali velike trgovske hiše: Don Marché, Lafayette itd. Itu se dobi vse. Naše dame so videle marsikaj lepega. Dunajski Warenhaus se naj skrilejo. Jaz sem plačal malenkostni nakup pri ogromni blagajni, podobni kak menjalnici. Nosila je številko 88, torej je bilo pri tem podjetju najmanj 87 takih blagajn. Mnogi lifti prevažajo ljudi iz nadstropja v nadstropje. Žejni sedemo po ogledu v kavarno, vročina pritiska. Kaj naj pijemo? Dr. Pretnar, ki ve, kaj je v Parizu za tak primer dobro in običajno, nam svetuje pešinkovec s sifonom in ledom. Izvrstna pižaka!

Ko že govorim o pižaki, naj še povem, da vino ni le izvrstno, temveč tudi po ceni, ali povsod je treba ledu in spet ledu. V ponedeljek smo šli zvečer v plesni lokal, kjer smo pili, da se tako izrazim, ležče vino. Stoklenica leži v mali, podolgi košarici z ročajem in izgleda zelo stara in zaprašena, kakor tudi njena posteljica — košarica. Stoklenice ne smeš vzeti v roke, da je ne razburiš, ker potem bi bilo vino kalno. Prileti moraš za ročaj košarice in previdno natočiti. Seveda smo tudi zaplesali. Dvigali me je zapeljiv valček, da sva kar zaplavala z lepo gospodično naše ekspedicije. Za danes zvečer mi je obljubila dražestna gospa, da mi plača stoklenico šampanjca, če bom še danes »Jutro« sporočil, da se imamo dobro. In res — izvrstno se nam godi!

Zvečer si ogledamo revijo v Folies Bergeres. V našem hotelu stanujejo Indijci — temni, resni možje, ki zajtrkujejo vsak dan mlečni riž. Obedujemo in večerjamo v Restaurant Maubert, ki ima prostora za 300 ljudi. Za Pariz je to restavrant srednje stopnje.

Snoči nas je v restavrantu nasproti našega hotela pozdravil g. Kavšek, blagajnik jugoslovanske kolonije in član slovenskega omizja. Rojak je iz Medvode, sedaj že popolnoma aklimatiziran Pariz, ker je že 30 let tu. Vzlic temu pa je še vedno narodna korenina in jugoslovanski državljani.

Zaščitnica naših rojakov v Ameriki

Miss Annie P. Dingmanova se je pripeljala iz Amerike, da poseti tudi Jugoslavijo, naka se pelje h konferenci »Vzgoja odraslih« v Cambridge. Posetila je že razne kraje naše domovine in si ogledala naše dečje dome, javne knjižnice itd. Pred nekaj dnevi je prispela tudi v Ljubljano, kjer jo je sprejela gospa Copelandova, lektorica angleščine na ljubljanski univerzi. Gospa Copelandova je v svoji znani poštvovalnosti storila vse, da bo ostala Slovenija gospodični Dingmanovi v kar najlepšem spominu. Peljala jo je na Bled, Bohinj in Kranjsko goro. Dingmanovi je najbolj ugajala Kranjska gora in le s težkim srcem se je ločila od naših planin.

V Ljubljani ji je posebno ugajalo moderno urejeno kopališče športnega kluba SK Ilirije. Dingmanova je izjavila, da bi bilo več takih kopališč potrebnih v Ameriki. Danes popoldne se odpelje v Novo mesto, da poseti rodbino slikarja Jakca.

Dingmanova, ki je stalno zaposlena v Clevelandu, je posebno priljubljena pri naših rojakih. Največjo pažnjo posveča deci naših jugoslovanskih izseljencev in skrbi za vzgojo. Ženam in dekletom, ki prihajajo v Cleveland, je vedno na uslugo in jim pomaga pri iskanju služb itd.

Kot podpredsednica ameriškega kluba umetnikov-amaterjev si je pridobila velike zasluge in za naše mlade slikarje-izseljence je vedno storila vse, kar je bilo v njeni moči. Tudi za našega rojaka Jakca se je toplotno zavzela. Omogočila mu je vstop v najodličnejše ameriške umetniške kroge. Udeležuje se tudi v mednarodnem institutu v Clevelandu in pomaga našim rojakom, če le more.

Osuševalna dela na Cerkniškem jezeru

Cerknica, 19. julija

O Cerkniškem jezeru se je že prav mnogo zanimivega napisalo od Valvazorjevih časov dalje. Mnogi inženirji so se bavili s problemom, kako osušiti prostorno Cerkniško jezero, ki meri 10 km od Obrha pri Gor. Jezeru, kjer prihajajo na dan velike množine vode iz višje stoječe ložke doline, pa do Velike Parlove, jame, ki je eden največjih požiralnikov. Izvršeni so bili že razni projekti. Po prevratu se je l. 1921. začel hidrotehnični oddelek v Ljubljani temeljito baviti s problemom regulacije glavnega po sredi jezera se vijočega potoka Stržena, nekaterih potokov in zlasti požiralnikov, v prvi vrsti Velike Karlovce pri Dol. Jezeru. Da bi se akcija osuševanja jezera še bolj pospešila, se je ustanovila Vodna zadruga s sedežem v Cerknici.

Osuševalna dela počasi napredujejo, ker niso dani na razpolago večji krediti. Napravljenih je več prekopov, s katerimi se bo skrajšal tok v velikih vijugah se vijočega Stržena, urejeni so dalje na nekaterih mestih živi potoki in zlasti so sedaj vsa dela osredotočena na Veliko Karlovo, glavni požiralnik, ki je obenem ena prav interesantnih kraških jam. Odstranjena sta že dva sifona, ki sta ovirala nagel odtok vode, dalje je jama na nekaterih krajih očiščena in bo pri vzhodu tako znižana, da bo imela enak nivo kakor potok Cerkniška. Letos je ministrstvo javnih del dovolilo kredit 30.000 Din za nadaljevanje osuševalnih del.

V ponedeljek 22. t. m. bo na licu mesta

kolavdacija vseh izvršenih del. Kolavdacije se udeležijo zastopnik hidrotehničnega oddelka pri velikem županu ljubljanske oblasti inšpektor inž. Al. Hočevar in vsi interesi, zlasti zastopniki Vodne zadruge v Cerknici.

Usoda Strahlove galerije

Tik Skofje Loke v starološkem gradu ima g. Karel vit. pl. Strahl, višji sodni svetnik v p., krasno galerijo slik in zbirk za našo zgodovino važnih starin, zlasti lepih rezljanih skrinj in drugih mobilij. Galerija je tako obširna, da je ta privatni muzej na najboljšem glasu v inozemstvu, pri nas pa seveda znan le malokaterim ljubiteljem umetnosti in starin, čeprav daleč prekaša vse druge zbirke umetnin v državi.

Galerijo je zbral oče sedanjega lastnika g. Edvard vit. pl. Strahl, znani najboljši prevajalec Prešerna, deloma pa tudi lastnik sam in po svoji originalni šaljivosti širom dežele znana njegova gospodinja Cena Strupi, ki pa že tudi dobrih 20 let počiva v grobu.

Usoda je hotela, da je sedanji posestnik gradu Stare Loke, zadnji svojega rodu in brez sorodstva. Stari gospod, največji prijatelj naših umetnin in mecen svoje soseske, gre že v 80. leto. Ni torej čuda, da se je zlasti po smrti njegove gospe soproge začela javnost zanimati za usodo bogate in za našo zgodovino prevážne galerije.

Najprej je zašumelo šepetanje, potem se je vzdignilo razburjenje in nazadnje je zadivljalo ogorčenje, češ, vitez Strahl svojo zbirko na drobno prodaja v inozemstvo. Vsi ogorčeni varuhi Strahlove galerije so bili razburjeni tako pristno, kakor bi bila galerija njihova last, čeprav jo njih ogromna večina še nikdar videla ni...

Vesti o prodaji so objavili hrvaški in tudi naši listi in širile so se govorice, da je že šlo vse pod nič v inozemstvo ter da bo na svoja stara leta predobri vitez Strahl moral umreti lakote, če se kaj ne ukrene. A kaj naj se ukrene, tega ni nikdo vedel, ker je pač vitez Strahl še vedno sam svoj gospodar in potemtakem nima prav nikdo pravice, da se meša v njegove zadeve.

No, in kaj je resnice na prodaji. Edini posestnik galerije je res oddal nekaj slik nekemu zagrebškemu trgovcu z umetninami. Te slike so bile za našo umetnostno zgodovino popolnoma brez pomena, za galerijo pa skoraj balast. Le dve sliki sta bili domači: na dvojce prerezana slika Mencingerjevega sv. Jožefa iz zagrebške stolnice in pa mala Langusova slička »Sestri«. O tej ni vredno govoriti, ker spada med najslabša Langusova dela, naše javne in privatne zbirke imajo pa dobrih Langusov na pretek, poleg tega pa je slička dosegla pošteno ceno.

Mencingerjev sv. Jožef je menda res nekaj visel v zagrebški stolnici in je zato v Zagrebu dosegel vsoto 5000 Din, ki bi jih v Ljubljani nikdo ne dal za njega. Če je kupec v listih objavil, da je vredna slička 40.000 Din, je to pač le trgovska reklama. Prav tako pa je tudi trik spretnega trgovca, da je na železniški zavarovalni en sam zaboječ z eno ali dvema slikama za 80.000 Din — zavarovalnina pač ni visoka in reklama z zavarovalnino je najcenejši dokaz visoke vrednosti kake stvari za nepoučene interese. To so pa pri nas, še bolj pa v Zagrebu skoraj vsi kupci starin s prav redkimi izjemami.

Strasna pa je zadeva za Rafaelevo Madono, vredno neprecenljive milijone in sila, sila čudodelno.

Ko sem namreč o blinkočih s Prekmurci romal na Brezje, me je tam zaradi te Madone narahlil star znanec, po poklicu veljak in trgovski zastopnik, ki je kot tak imel priliko to gromozansko storijo poslušati na vseh krajih in koncih naše domovine in jo tudi prodajati dalje. Pripovedoval je, da je v Skofji Loki prodal silno star in silno mutast grof ali first Rafaelevo Madono, ki je bila vredna na milijone dolarjev, nekemu goljufu za skorjico ovsene kruha, ki ga mora s svojimi brezbožnimi čeljustmi glodati na stara leta, da ne pogine gladu.

Ogorčenega ljubitelja umetnosti in čudežev seveda nisem mogel spreobrniti, ker je pač varen prodajatelj roba, kakor jo kupi in še z zaslužkom — o čudodelnem Rafaele sem se pa informiral in zato lahko ob-

Poln želodec, neredna vrenja in debelem črevesu odebeltel jeter, zastajanje žolča, bodljaje, tesnoba in prsih, močno srčno utripanje odpravi naravna »Franz-Josefova« grenčina in zmanjša tudi naval krvi na možgane, oči, pljuča in srce. Zdravniška mnenja navajajo uprav presenetljive rezultate, ki so jih dosegli pri ljudeh, ki morajo mnogo sedeti, s »Franz-Josefovo« vodo. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

DANES UFA PREMIJERA ob najboljših hudobnih cenah 2., 4., 6. in 8. — Dn!

Henny Porten in Franc Lederer
nepoznatni partner Brigitte Helm in vefilma »Nina Petrovna«, čigar divnolepa kreacija mladega, idealnega in naivnega konjeniškega poročnika ostane vsakomur nepozabna v najnovejšem filmu ljubezni

Zatočišče

Zrtov idealizma in smoti. Izgnan iz sovjetske Rusije. Peš v Berlin. Delavec pri gradbi podzemne železnice. Ljubezen. Prekasa pomoč.

Danes ob 4., pol 6., pol 8. in 9. ur.
Tel. 2124.

Elitni kino Matica

javim avtentično pojasnilo.

Usmiljenka, ki je požrtvovalno in s svetniško potrpežljivostjo stregla pokojni gospe soprogi g. Karla vit. pl. Straha, je z največjim zaupanjem molila pred malo, kakor razglednica veliko sličico Matere božje, ker so o njej pravili, da je bila last sv. Karla Boromeja, čeprav je z vsoto gotovostjo slika nastala šele vsaj sto let po smrti svetnika. Takih relikvij je pač povsod dosti in zato ni treba utemeljevati male zmote, umetnostne cene pa slika nima nobene. Ker usmiljenka ni hotela sprejeti nobene nagrade, ji je vitez Strahl vsilil to sličico za spomin. Vse druge Matere božje še danes vise v gradu, a o Rafaeleu in milijonih se ni še nikdar nikomur sanjalo pred njimi.

Da si pa interesi ne bodo več belili glav in se bo javnost pomirila, naj omeni mo še to, da bo lastnik galerije že sam vse tako ukrenil, da bo prav za vse in seveda tudi za njega. Naj imajo torej usmiljenje s starim gospodom in naj ga ne nadlegujejo ter mu ne grenijo zaslužene mirne starosti.

A. G.

Avtomobilska nesreča na Jesenicah

Jesenice, 19. julija

Te dni je neka nemška obitelj, ki se nahaja na letovanju na Bledu, poslala svojega šoferja z avtom na Jesenice k mehaniku g. Koritniku, da ta izvrši na vozu neka popravila.

Ko je bil defekt na avtomobilu popravljen, se je vsedla v avto večja družba, da se popelje proti Kranjski gori in s tem preizkusi vozilo, če je dobro popravljeno. Poleg šoferja so v avtu še sedeli g. Koritnik, njegov pomočnik, ga. Kukovica in gđ. Rösnerjeva.

Vse je šlo v redu, toda ko so v naglem diru privozili do Plaža, se ravno pred gostilno Klnar pričena tesno ob cesti 75 cm debel in 125 cm visok obcestni zid, katelega je šofer ali prežil, ali pa je izgubil ravno tedaj oblast nad volanom. Vozilo se je s tako silo zaletelo ob zid, da se je takoj sesulo. Vozilo samo je v sprednjem delu popolnoma strmo. Šoferja in gđ. Rösnerjevo je sunek vrzel skozi šipo vozila na kup kamenja, kjer je šofer oblezel nezavesten v mlaki krvi. Zabil je znatne rane na glavi in tudi po rokah ter težje notranje poškodbe. Tudi gđ. Rösnerjeva je došla težje poškodbe po glavi in rokah, do čim so ostali pasazirji odnesli le manjše bunke in praske. Prvo pomoč je ponesrečenec nudil poklicani zdravnik dr. Viktor Marčič.

Aretacija glavarja kolesarskih tatov

Ljubljana, 19. julija

Pred približno dvema letoma je zapustil mariborsko kaznilnico. Tam se je še izpolnil v svoji vilmolski stroki in organiziranju kolesarskih tatvin. Po prestani kazni je bil vedno pod strogim nadzorom ljubljanske policije, ki je budno pazila na vsak njegov korak. Bil je nekaj pošten trgovski pomočnik, toda krenil je v stranpoti, s katerih ni več povratka v solidno družbo. Čeprav vedno pod policijskim nadzorom, se je znal 28-letni Stanko Raznožnik, rojen v gorenjskih Lescach in pristojen v Godoviču pri Logatcu, glavar kolesarskih tatov in njih pomagačev pri vseh svojih vilmolskih in tatinskih poslih spretno izogibati svojim zasledovalcem. Večkrat se je celo maskiral, mnogokrat je menjaval obleko ter se predrugega pojavljal v mestu. Detektivji so ga nad leto dni zasledovali, toda on se je vedno pravočasno znal umakniti iz Ljubljane tja na Gorenjsko, kjer je potem organiziral prodajo nakradenih koles.

Policija je že lani prišla več njegovih pajdašev, ki so prešli za razne tatvine koles večmešne ječo. Sami glavarjevi pajdaši so priznali, da je bil Raznožnik udeležen kot vodja pri 13 kolesarskih tatvinah. Kljub vsem naporom policija dolgo ni mogla spraviti St. Raznožnika pod ključ. Zadnje tedne so se znova začele množiti kolesarske tatvine. Samo ta mesec je bilo prijavljenih in zabeleženih nad 10 tatvin.

Končno se je glavar kolesarskih tatov

ujel v nastavljen zanko. Snoči okoli 20. so se začeli na glavni cesti v Mostah strelji. Mnogi Moščani so hiteli na kraj, odkoder so se čuli strelji. Bilo je na mestu, kjer se steka poljska pot v glavno cesto ne daleč od Černetove gostilne. Tam so Moščani zapazili mlajšega krepkega moža, ki je držal v šahu drugega gibčnega orjaka, sečečega na tleh.

Mož — detektiv Močan — je ljudem kraško pojasnil situacijo ter jih prosil, da naj pomagajo odvzeti nevarnega kolesarskega tatu v vežo bližnje Černetove gostilne. Tat se je ves čas držal zelo potuhnjeno in ni hotel na nobeno opazko reagirati. Ne-ki Močan je nato odhitel na vodmatsko policijsko stražnico, odkoder je prišla policijska straža, ki je nato odvedla Raznožnika močno vkleknjenega v policijske zapore Justične palače.

Pred aretacijo je bil prav zanimiv lov. Detektiv g. Močan se je vozil s kolesom po cesti iz Zelene jame proti Vodmatski ulici. Pri železniškem viaduktu je zapazil dva mlada moža v prav živahnem pogovoru. Eden — starejši Raznožnik — je v rokah držal še plavalne hlače. Bil je popoldne v Tomačevem, kjer se je kopal v hladni Savi. Drug neznanec je bil nekoliko mlajši. Detektiv je oba možakarja temeljito premetril od nog do glave ter v starejšem prepoznal Stanka Raznožnika. Skočil je s kolesa ter ga hotel aretirati. Toda premeteni tatinski glavar je s svojim bistrim očesom zasledil nevarnost ter jo je v divjem diru popihal čez polje.

Detektiv je nekaj časa sledil Raznožniku, ki je bežal daleč ven na polje ter se tam potuhnil. Ko je zasledil, da je minila nevarnost, jo je mahnil po poljski poti v smeri proti Mostam. Detektiv je med tem časom od posameznih ljudi že zvedel, da jo Raznožnik maha po poti. Skril se je v zaselo. Ko je prišel Raznožnik do zasede, je detektiv skočil s samokresom pred njega ter odločno ukazal: »Stojte!« Raznožnik se je zleknil in prebledel. Detektiv je ukazal: »Sedite na tla in ne premaknite se!« Raznožnik je ubogal, naka se je odigril prizor, kakor smo ga gori opisali.

Stanko Raznožnik je znan kriminalni tip, ki je bil že 7-krat zaradi večjih tatvin in vlovov kaznovan. Da je bil bolj varen, si je prilastil razne legitimacije in delavske knjižnice. Pri njem so našli tudi vitrih, s katerim je odpiral najbrže razna stanovanja...

Tragična smrt reveža

Zagorje, 19. julija

Kakor smo že poročali, so našli v torek pri Ponovičah nekega utopljenca, ki ga je Sava naplavila na spino. Že v ponedeljek proti večeru so otroci železniškega čuvaja Žaklja, ko so nabirali drva ob Savi, opazili na spini neko temno stvar. Mislili so, da je Sava vrgla na prod kak hloď in so to tudi domo povedali. Drugi dan je šel Žakljev sin Edvard domnevi hloď gledat, pa je prestrašen opazil mesto hloďa mrtvega moža. Obvestil je takoj orožništvo v Litiji, ki je odredilo, da se truplo odpelje v mrtvašnico na Savo.

Utopljenec je bil še dosti dobro oblečen in obut, v žepu je imel 7 Din, kuverto, naslovljeno na župnika v Catežu pri Sv. Križu, drugače pa nikakih dokumentov. Med mnogimi, ki so hodili gledat utopljenca, je bil tudi oskrbnik posestva oblastnega odbora v Ponovičah, kateremu se je utopljenec takoj na videz zdel znan. Spoznal je v njem moža, ki je bil še nedavno nekje na Dolenjskem zaposlen kot pisar. Zadnji čas je bil brez službe in ko je potr taval naokrog, je šel mogoče sam v smrt, ali pa se je ponesrečil. Star je bil okoli 45 let. Njegova identiteta še ni popolnoma ugotovljena.

Tragična smrt nesrečneža je prebivalstvo močno pretresla, mnogi pa se tudi zgražali, ker revež ni bil deležen cerkvene ga pogreba. Zvečer so ga pokopali brez zvonjenja poleg mrtvašnice. Doslej je bil običaj, da so utopljenca pokopavali po cerkvenem obredu, zlasti če je bilo tako, kakor v tem primeru, negotovo, ali je nesreča ali pa samomor. Po pravici ljudstvo obsoja, da se je pri tem revežu napravila taka izjema.

Kulturni pregled

»L' Institut de Cooperation Intellectuelle«

Delovanje tega legitimnega otroka Društva narodov, ki je ugledal svet l. 1925. je malo znano, dasi ima razpredeno po vsem svetu svojo mrežo. Roger Lévy nas v »L' Europe Nouvelle« z dne 13. t. m. seznani z delovanjem v letu 1928-29. Iz tega pregleda posnemamo, da ima Institut za mednarodno intelektualno sodelovanje sedem glavnih sekcij, ki vse živahno delujejo, navezujejo duševne stike med narodi najbolj oddaljenih dežel. Univerzalen značaj tega zavoda, ki mu ni enakega na svetu, je kriv, da se v krogu inteligentnega življenja posameznih narodov niti ne čuti delo te nove svetovne organizacijske sile.

Posebna sekcija se bavi izključno z vprašanjem avtorske zaštite in znanstvene svojine.

Vseučiliška sekcija skuša spojit vse univerze na svetu v zvezo, ki bo koristila njihovi znanstveni in učni funkciji. V minulem šolskem letu je ta sekcija sklicala tri konference in sicer kongres predstaviteljev akademij, ki je razpravljal o znanstvenih odnosih med narodi, potem kongres zastopnikov univerz in napovedal kongres zastopnikov mednarodnih dijaških organizacij. Sekcija je izdala nov obsežen Repertoir

vseučiliških stikov, v katerem je popisanih 688 organizacij, ki se zbirajo okoli vseučilišč in ki so voljne izmenjavati med seboj rezultate svojega znanstvenega dela. Sprejela se je pobuda za sklicanje kongresa učiteljev modernih jezikov, ki se bo vršil v Budimpešti. Dijaški kongres je med drugim razpravljal o uvedbi mednarodne izkaznice za slušatelje vseh univerz, ki bi olajšala cirkulacijo dijaštva po tujih univerzah.

Kdor malo pozna delovanje velikih študijskih knjižnic in njih pomen za intelektualno delo, bo cenil prizadevanje nadaljnje sekcije, ki se bavi s sodelovanjem mednarodne izkaznice za slušatelje vseh univerz, ki bi olajšala cirkulacijo dijaštva po tujih univerzah. Kdor malo pozna delovanje velikih študijskih knjižnic in njih pomen za intelektualno delo, bo cenil prizadevanje nadaljnje sekcije, ki se bavi s sodelovanjem mednarodne izkaznice za slušatelje vseh univerz, ki bi olajšala cirkulacijo dijaštva po tujih univerzah. Kdor malo pozna delovanje velikih študijskih knjižnic in njih pomen za intelektualno delo, bo cenil prizadevanje nadaljnje sekcije, ki se bavi s sodelovanjem mednarodne izkaznice za slušatelje vseh univerz, ki bi olajšala cirkulacijo dijaštva po tujih univerzah.

fiji raznih dokumentarnih virov in o izdaji bibliografskega indeksa, o unifikaciji okrajšave naslovov periodičnih tiskovin itd.

Sekcija za zgodovinske in socialne vede je navezala stike z raznimi revijami in zbirala gradivo za bibliografijo, tako da se dobi mednarodni pregled o znanstvenem delu na tem področju. Ta sekcija izdaja vsako leto seznam najbolj pomembnih knjig, ki so našle v posameznih jezikih.

Literarna sekcija je zbirala material za listo prevajalcev. V tem smislu je stopila v stike z vsemi narodnimi pisateljskimi združenji in s Pen-klubi. Do mednarodnega kongresa založnikov, ki se ni vršil že od leta 1914, se bo pripravil nekaj leksikon prevajalcev s točno označbo, iz katerega jezika kdo prevaja; pri avtorizaciji prevodov oziroma pri sprejemanju prevodov bo ta seznam v mnogih primerih merodajen, olajšal pa bo tudi organizacijo prevajanja literarnih del v razne jezike in s tem jačilo cirkulacijo duhovnih vrednot po svetu.

Umetnostna sekcija se je bavila z organizacijo muzejev in galerij in je sklicala lani oktobra v Prago mednarodni kongres za ljudsko umetnost, ki so se ga udeležili zastopniki 81 narodov.

Informativna sekcija je začela izdajati revijo »La Cooperation intellectuelle«, ki je nastala iz doseganih bulletinov in ki izhaja mesečno. Ta revija prinaša pregled mednarodne intelektualnega življenja, izvirne članke, kroniko, beležke in dokumente — skratka vse polno točnih informacij o pokrekih, kongresih, stikih in novih idejah, ki

krožijo v svetu. Vrh vsega tega delujejo v neposredni zvezi z Institutom še posebej odbor Zveze velikih mednarodnih društev za mladinsko vzgojo, Mednarodna komisija za vzgojni film in Mednarodna zveza za razširjenje radija.

V času, ko vsi narodi Evrope bolj ko kdaj poprej gledajo drug na drugega in še polni izkušnjaj iz svetovne vojne verujejo v svojo skupno usodo, je obstoj in delovanje tega instituta brez dvoma pomenljiv. Intelektualci niso tako nedolžni na vojnih in pravih, kakor se splošno sodi, saj obstoji poleg stvarnega oboroževanja tudi duhovno in le-to zavisi v veliki meri od intelektualnih krogov. Zato je mednarodno intelektualno zbližanje v duhu mirovne kooperacije zelo važno. Če pa motrimo sedanje delo s kritičnim očesom, se nam pokaže, da bodo morala miniti desetletja, preden bo ostalo za njim kaj več kot kongresni govori in kupi korespondence. V tragičnih zgodovinskih trenutkih, ko zavladajo psihoza strasti in mržnje, utegne biti vse ta trud v hipu ničev, če se ne bodo paralelno z njim resno in obvezno organizirali tudi drugi socialni in nacionalni faktorji.

Korespondenca Otokara Březina, češkega peenika, ki je s smrtjo šele postal popularen, bo začela izhajati v raznih izdajah. Za enkrat se pripravljajo obširen zvezek morda najzanimivejših pisem iz l. 1887—1901, ki jih je pesnik pisal svojemu intimnemu prijatelju Fr. Bauerju in ki bodo razkrila

marsikako tajno njegovega dozorevanja in stvarjanja.

Problem diktature zanima danes mnoge evropske intelektualce. Kakor poročajo »Les Nouvelles Litteraires«, pripravljajo znana založba Amalteia na Dunaju knjigo, v kateri bodo natienjeni odgovori, ki jih je prejela na svoja vprašanja o problemu diktature. Tu bodo članki Bernarda Shawa, Einsteina, Ferrera, A. Mauroisa, M. Bedela, de Monzie, Osendowskega in drugih.

Lirika najmlajdijh. Grupa prijatelja književnosti v Beogradu je izdala to tanko knjižico, ki je v nji desetorica mladih poetov na borih 42 straneh povedala v vezani in nevezani besedi nekaj o sebi in podkrepila besedo še s portreti. Knjižica je zanimiva pesniška zbirka, čeprav bi močno želeli, da bi bila obsežnejša. Vsak poet je prispeval komaj 3—4 pesmi, kratko biografijo in sliko. Zastopana so imena, ki jih pogosteje srečujemo v erbskih književnih revijah, od Zivke Jevtića, ki je že profesor, do arbiziranega Rusa Kirila T. Taranovskega, ki šele dovršuje gimnazijo. Lirika najmlajdijh je poezija talentiranih, ki so že precej preboleli otroške bolezni pojovnega pesništva in se oblikujejo ob starejših vzorih. Simpatična izpoved mladosti in vere v življenje, v lepoto in umetnost. Da so slike z biografijo malo pregledne? Da sculte de moie v tej obliki ni več moderen? Tako trde sitni ljudje, toda mladina jih odločno demantira in hodi v blaženem zanosu svoja pota. Knjižica stane 15 Din in se dobiva v vseh beograjskih knjigarnah.

Toženi ste, da ste prizigali tam okoli
vžigale. Streha je nizka in hiša lesena.
pa okno ste ubili pri vasovanju,« se je
oglasil strogi sodnik.

»Jaz že ne, okno je bilo že ubito. Posve-
til sem pa res z vžigalo in gledal, kje je
Mica!«, ki je kar vžigala pred menoj. Ne-
varnosti pa ni bilo, da bi se vnelo, kajti-
ga stropa je dovolj visoka. Pijan nisem bil,
se je zagovarjal fant. Tudi Mica je pri-
šla, da se je videla. Ona je bila tudi
znala, da je bilo okno že ubito, menda ga
je ubil kak drugi vasovalec. Milan je bil
oprosčen. Svetil je res z vžigalicami toda
le v sobo. Okvir okna pa je zidan in pa-
ni bilo nevarnosti požara.

DEČJI SAPUN

MERIMA 1839

Sport

Sportni drobci

JNS je na svoji seji v četrtek na dolgo in široko razpravljala o protestu Hajduka proti tekmi z BSK, ker je, kakor znano, BSK nastopil z igračem Markovičem, ki je še letos igral prvenstvene tekme za sara-jevskega Hajduka. Debatna je bila mesto- ma zelo burna. Končno se je z vsemi proti- enemu glasu ugotovilo, da je BLP proti pravilno verificirani igraču Markoviču. Za- radi tega je JNS anuliral prvenstveno tek- mo BSK-Hajduk, ki se je končala s 3 : 1 v korist BSK. Anulirane so tudi vse prven- stvene tekme, pri katerih je BSK nastopil z igračem Markovičem ter dve tekmi proti skupljanski Pobjedi in prvenstvena tek- ma BSK-Jugoslavija. Tekmi BSK-Jugosla- vija in BSK-Hajduk se bosta ponovili v dobi nogometnih počitnic. Kar se tiče kva- lifikacijskih tekem s Pobjedo, se ti iz teh- ničnih razlogov ne moreta ponoviti. JNS je odredil, da bo BSK brez kvalifikacijskih tekem sodeloval v državnem prvenstvu in bo za ta svoj sklep zahteval naknadno odobritev glavne skupščine. BLP se zaradi protipravnega postopanja kaznuje z ukor- om. Igraču Markoviču se zabrani nadalj- nji nastop v letošnjih prvenstvenih tek- mah. Z ozirom na anulacijo teh tekem se je prvenstvena tabela izpremenila ter izgleda sedaj nastopno:

Hajduk	1	1	0	0	5	2	2
Gradjanski	2	1	0	1	3	3	2
Jugoslavija	2	1	0	1	2	2	2
Hašk	3	1	0	2	5	8	2
BSK	0	0	0	0	0	0	0

Na isti seji se je razpravljalo tudi o pri- tožbi Haška proti prvenstveni tekmi s Hajdukom v Splitu. Sklenilo se je, da bo sta v nedeljo odpotovala delegata saveza dr. Pajnič in Zangl v Split. Na seji je bil zaslišani savezni delegat g. Krčelič, ki je prisostvoval tekmi, a obenem se je raz- pravljalo tudi o zadnjih priložbah ljub- ljanskega Primorja in Concordije.

Otvoritev plavalne sezone

Karlovacko sportsko združenje: Ilirija
Jutri, v nedeljo, se v Ljubljani otvori plavalna sezona s prijateljskimi medklub- skimi tekmi v plavanju, skokih in waterpolu med Karlovackim sportskim klubom in Ilirijo, ki se vrši ob 8. ure zjutraj dalje v kopališču Ilirije.

Karlovski plavalci predstavljajo v jugo- slovanskem plavalnem sportu solidno klas- so in so v skupini tkzv. rečnih klubov stal- no v ospredju. Najboljša reklama za equi- po KSK je pač dejstvo, da je ljubljanski prvak ASK Primorje preteklo nedeljo v medklubski tekmi v Karlovcu zasedel sa- mo eno prvo mesto, in še to v damski di- sciplini in brez konkurence!

Ilirija postavi v boju kader plavalcev, ki so opetovano častno zastopali barve svo- jega kluba. Svoje najboljšje moči ima pred- vem v damah Wohlfartovi, Severjevi in Jenkovi, ki pa bodo v Karlovčankah Rač- čevih naletele na resno konkurenco, in v juniorjih, odlični moči pa sta tudi sprin- ter Jenko in prsni plavec Igor Sever.

V skokih bomo videli stara mojstra Grlica in Kordeliča ter vrsto odličnih mlajših skakačev Otrubo, Strnada, Čerčka itd.

Zanimiva privlačnost bo tudi waterpolo tekma. KSK je porazil v nedeljo Primorje s 3 : 2, Ilirija pa je štirinajst dni preje podlegla močnejšemu »Gradjanskemu« nezasluženo z 2 : 4.

Iz tega je razvidno, da bo tekma boj dveh povsem enakih protivnikov in je težko prerokovati zmago.

Program tekovanja obsega vse vrste plavanja, juniorsko stafeto, skoke in wa- ter-polo.

Juniorske tekme za pokal SK Ilirije

Pisli smo že, da se prične danes in jutri le- tošnje tekme juniorskih moštvo za prehodni po- kal SK Ilirije. Tekem se bo udeleževalo letos 17 juniorskih moštvo, med njimi klubov BSK Maribor, SK Rapid in SK Železničar ter SK Celje. SK Celje je nvrščeno v skupino ljub- ljanskih klubov, mariborski klubi igrajo najprej sami med seboj, zmagovalci pa bo igral proti zmagovalcu v ljubljanski skupini.

Tekmovanje se otvori danes ob 18.15 na pro- storu SK Ilirije s tekmo med Ilirijo I in Mladiko, dvema izmed najmočnejših udeležencev. Jutri se odigra na prostoru SK Ilirije nadaljnji dve tekmi: ob 14.45 nastopita Primorje in Slovan (predtekma prv. tekmi Grafika: Elan) in ob 18. (po tekmi Grafika: Elan) Jadran in Ilirija II. Ostale tri tekme I. kola se bodo vršile prihod- njo nedeljo 28. t. m.

Na seji medklubskega odbora 18. t. m. so bili

VREMENSKO POROČILO

Meteorološki zavod v Ljubljani, 19. julija 1929. Višina barometra 308,8 m.

Kraj	Čas	Barom.	Temper.	Rel. vlaž.	Smr. vetra	Oblačn.	Padavine
Opazovanja				in %	in brzina v m in sek.	0-10 10-20 20-30	Vrsta
Ljubljana	765,9	22	70		mimo	3	
Maribor	766,1	22	60		N 1	2	
Zagreb	765,9	22	80		SE 2	2	
Beograd	765,7	21	60		mimo		
Sarajevo	766,1	19	60		mimo		
Dubrovnik							
Skopje	7. 764,9	25	40		NW 2	1	
Split	763,8	28	30		NNE 4		

Najvišja temperatura danes v Ljubljani 30,2, najnižja 17,6. Sonce vzhaja ob 4.30, zahaja ob 19.42, luna vzhaja ob 18.50, zahaja ob 1.38. Dunajska vremenska napoved za soboto: Jasno, toplo, možnost neviht.

Velika socialna ankeža

Ministrstvo za socialno politiko je na delodajalske in delojemalske organi- zacije razposlalo poziv, da k raznim so- cialnim ankežam stavijo, konkretizirajo in obrazložijo svoje predloge: Ministr- stvo hoče zbrati solidno gradivo, da more izvesti one reforme naših zako- nov, ki so stvarno in z ozirom na težnjo dobre socialne zaščite delavstva, ki je v programu sedanje vlade, res dejansko potrebne. Gre predvsem za zakon o zaščiti delavstva, za zakon o zavarova- nju delavcev in za zakon o inspekciji dela. V zvezi s temi reformami se na- povčuje uvedba starostnega in inva- lidnega zavarovanja. Uvedba te panoge zavarovanja je res nujno potrebna. To potrebo priznavajo tudi gospodarski krogi, od katerih nekateri še iniciativ- no stavljajo predmete predloge. Prav posebno je to potrebo podčrtal gene- ralni tajnik TOI dr. Windischer na letoš- njem občnem zboru trgovskega društva »Merkur«. V krogu kulturnih držav smo zadnji, ki tega zavarovanja še nimamo in zato je odločitev vlade toplo pozdra- viti. S tem je iz pristojnega mesta ov- žešana trditve, da naše gospodarske pri- like še niso zrele, da bi dopustile izpo- polnitev soc. zavarovanja. Edino, kar delavstvo želi je, da gre namera vlade s krepkimi in odločnimi koraki k ured- nitvi. Odlašanje ne bi bilo koristno.

V pozivu minister za socialno polito- ko izrecno omenja, da ima reforma predvsem le namen odstraniti nekatere administrativne težkoče, ustvariti večjo ekspektivnost in zadovoljiti upraviče- nim in utemeljenim zahtevam na obeh straneh. V zagrebških listih je minister dr. Drinković posebej pojasnil, da o po- slabšanju delavskih pravic ne more biti govora. S tem je minister sam podal smernice, v katerih naj se gibljejo to- zedevni predlogi. Zato je pričakovati, da bo zlasti Slovenija razumela voljo vlade in da bodo vsa njena stanovska zastop- stva vse storila, da se pospeši moderni- zacija naše zakonodaje tudi na social- nem političnem polju. Pokazati bo tre- ba, da je tudi pri nas čas že zarasel stare nazore o sožitju družbe, oživel zavest o solidarnosti vseh sestavin go- spodarskega in socialnega življenja. Narod in država naj gresta po preizku- senih stopnjah naprednih držav, ki kljub vsestranskim socialnim zakonodaj- razveseljivo napredujejo na vseh poljih državnega življenja. Poglejmo le bra- tovske čl. republike, ki s enako vne- mo in ljubeznijo ustvarja nove zakone na socialno-političnem polju kakor na polju finančne in gospodarske utrditve. Večina delavskih zahtev sploh nima finančnega značaja. Veliko zahtev ima samo moralni, etični in pravno-zaščitni značaj. Dobra zaščita n. pr. obratnih zaupnikov na gospodarsko stanje po- detja v nobeni smeri ne more škodljivo vplivati, najmanj v smeri finančne obrem- nitve. Taki zakoniti ureditvi se more upirati le človek, ki hoče biti pravno zaščiten le sam, za druge pa ne smatra potrebnim. Ali pravna ureditev kolektivnih pogodb? Baš gospodarska litera- tura vidi v kolektivnih pogodbah naj- primernejši instrument gospodarskega napredka, socialnega miru in solidnosti produkcijskega procesa.

Seveda: delavstvo pričakuje, da se bodo po vladi napovedana vprašanja reševala strogo po načelu paritete in enakovrednosti obeh težnej. Situacija v državi omogoča, da so vsa vprašanja rešena dejansko v duhu popolne social- ne pravičnosti.

Da Slovenija izdela solidne predlo- ge, je potrebno medsebojno sporazume- vanje in zedinjenje na predlogih, ki nam bodo vsem v čast, državi pa v dobro.
Dr. J. B.

Radio

Izveček iz programov

Nedelja, 21. julija.
LJUBLJANA 9.30: Prenos cerkvene glasbe. — 10.30: Poljedelska ura. — 11: Prenos koncerta pevskega zbora jugosl. učiteljev. — 15: Re- producirana glasba. — 13.30: Saljivo štivo (Ma- činski). — 16: Koncert radio-orkestra. — 20: Prenos koncerta z vrta restavracije »Union«. — 22: Napoved časa in poročila.
ZAGREB 11.30: Koncert vojaške godbe. — 20.35: Koncert salonske orkestra. — 22: La- hka glasba. — BEOGRAĐ 12.10: Reproducirana glasba. — 17.30: Koncert godbe kr. garde. — 20.25: Koncert radio-orkestra. — 22.10: Baladni večer. — PRAGA 16.30: Orkestralni koncert. — 18: Pevski koncert. — 19: Koncert iz Brna. — 20.55: Vesele pesmi. — 21.30: Klavirski koncert. — 22.20: Lahka godba. — BRNO 16.30: Kon- cert iz Prage. — 18: Pevski koncert. — 19.10: Orkestralni koncert. — 20: Orkestralni in pev- ski koncert. — 20.55: Veseloliga. — 22.20: La- hka godba. — VARŠAVA 17: Popluden koncert orkestra in solistov. — 20: Proslava 100. oblet- nice smrti Boguslavskega. — 22.45: Plesna gla- ba. — DUNAJ 11: Orkestralni koncert. — 19.45: Popludenski koncert. — 17.50: Mednarodna ples- na glasba. — 18.50: Sonate. — 19.55: Dramski večer. — Orkestralni koncert lahke godbe. — BERLIN 16: Sonate. — 16.40: Sportni program in lahka godba. — 19: Reproducirana glasba. — 20.30: Mešan večer. — Godba za ples. — FRANKFURT 20.30: Koncert orkestra in soli- stov. — LANGENBERG 16.30: Popludenski kon- cert. — 18.20: Glasbeni beseri. — 20: Webrova opera »Carostelec«. — Lahka glasba. — STUTTGART 16.30: Popludenski koncert. — 19.45: Regeerje skladbe. — 20.45: Operetni večer. — 21.45: Zabaven večer. — Godba za ples. — BUDIMPEŠTA 10: Cerkevna glasba. — 12.40: Orkestralni koncert. — 17.20: Pevski koncert. — 18.30: Koncert vojaške godbe. — 20.20: Mešan večer. — 22: Ciganska godba. — LONDON 18.30: Prenos večernic. — 21.05: Zho- rovski koncert. — RIM 17: Popludenski koncert. — 21: Večer italijanske opere. — STOCKHOLM 18: Večernice. — 19.45: Koncert lahke godbe. — 20.45: Orkestralni koncert. — 21.40: Godba za ples.

Gospodarstvo

Poslovno poročilo Državne hipotekarne banke

Državna hipotekarna banka je izdala po- slovno poročilo za preteklo leto, iz kate- rega posnemamo naslednje zanimive podatke: Z letošnjim letom poteče 10 let, odkar je Državna hipotekarna banka (prej »Uprava fondov«) po vojni ponovno pričela delova- ti. V tem razdobju ji je uspelo znatno raz- širiti svoje poslovanje, zlasti v zadnjih le- tih, odkar je bil njen delokrog razširjen na vso državo. Ustanovila je podružnice v Za- grebu, Ljubljani, Sarajevu, Splitu in Novem Sadu, kakor tudi v Skoplju, Nišu in na Ce- tinju.

Glede obveznega vlaganja fondov in kn- pitalov v prečasnih pokrajnah, banka ni povsem uspešna. V ostalem pa se njene podružnice prav le- po razvijajo. Stanje posojil (brez kratko- ročnih in lombardnih posojil), fondov in privatnih vlog je bilo koncem preteklega leta pri centrali in pri posameznih podruž- nicah naslednje (v milijonih Din):

	posojila	fondi	vloge
Beograd	1444,9	553,1	316,6
Split	176,6	21,9	4,3
Niš	159,0	67,3	8,0
Sarajevo	150,4	45,8	2,9
Skopje	130,3	51,0	5,5
Zagreb	82,7	52,3	16,0
Novi Sad	75,1	80,9	6,0
Cetinje	65,0	12,0	0,6
Ljubljana	24,6	9,9	4,3

Kakor je iz gornje tabele razvidno, je bi- lo v ljubljanski podružnici koncem prete- klega leta vloženih za 9,9 milijona Din raznih fondov in kapitalov, iz česar moremo skle- pati, da so naši denarni zavodi oddali Dr- žavni hipotekarni banki le del onih pu- blarnih vlog in fondov, ki jih morajo oddati Državni hipotekarni banki. Privatnih vlog je imela ljubljanska podružnica koncem pre- leta za 4,3 milijona Din. Višina posoj- il pa je glede na nizko obrestno mero, ki jo zahtevajo hranilnice in posojilnice v Sloveniji, razmeroma visoka. Pri ljubljanski podružnici je znašalo namreč koncem pre- teklega leta stanje hipotekarnih posojil 24,6 milijona Din.

V preteklem letu je Državna hipoteka- rna banka odobrila 4575 dolgoročnih posojil (l. 1927 7302) v skupni višini 434,5 milijona Din (l. 1927 996,2 milijona Din). Odobreno je bilo torej manj posojil kakor l. 1927., kar je razumljivo, kajti v l. 1927. je imela banka na razpolago obilna denarna sred- stva iz Seligmannovega dolarskega posojila. Če primerjamo bilanco za preteklo leto z bilancami za prejšnja leta, tedaj dobimo naslednjo sliko:

	Aktiva				
(Vee v milijonih Din.)		1928	1927	1926	1925
Blag. in žiro	189,1	216,5	51,0	95,4	
Posojila	2405,8	1936,1	1116,5	885,4	
Tek. računi	263,3	333,1	315,0	244,4	
Menič. portf.	51,8	57,4	48,1	20,2	
Imob. dep. razno	222,4	445,2	389,8	389,7	
Pasiva					
Fondi, vloge	1328,7	1051,6	815,5	642,2	
Rez. fondi	31,4	11,3	10,8	10,5	
Posojila inoz.	1087,6	1005,3	801,8	300,8	
Tek. računi	574,5	532,0	392,7	280,7	
Depo, razno	110,2	388,1	399,6	420,7	
	3132,4	2988,3	1920,4	1635,0	

Posojila so lani dosegla že ogromno vsoto 2,4 milijarde Din in so se torej napram letu 1925 potrojila. V tej postavki so vste- ta tudi lombardna posojila na državne pa- piri in na delnice Narodne banke, ki so se napram l. 1927. povečale od 36,5 na 87,8 mi- lijona Din. Postavka fondov, vloge in depozit- se je dvignila na 1328,7 milijona Din in se je torej napram letu 1925. podvojila. Od te vsote odpade na hranilne vloge 364 mi- lijonov Din.

V inozemstvu je banka zadolžena na 1087,6 milijona Din. Ta dolg se nanaša na 3 predvojna posojila, na 7% švicarske po- sojile iz leta 1924 in prvotni višini 15 mi- lijonov švic. frankov (še neamortizirano 10,8 milijona frankov), na 7% švicarske posojil- o iz l. 1927. v prvotni višini 10 milijonov švic. frankov (neamortizirano 9,2 milijona frankov, na 7% dolarsko posojilo iz l. 1927. v prvotni višini 12 milijonov dolarjev (ne- amortizirano 11,8 milijona dolarjev) in na avans od 2 milijonov dolarjev, ki ga je banka lani najela pri banki Seligmann & Co., Newyork. Letna anuiteta za te dolgo- ve znaša nekaj nad 100 milijonov Din.

Država je v odnosu napram banki de- loma kot dolžnica (za skupaj 253,2 milijona Din), deloma pa kot upnica (za skupaj 251,4 milijona Din).

Čisti dohodek je lani znašal 47,6 milijona Din (l. 1927. 51,7. l. 1926 28,3 milijona Din), od katerega je bilo nakazanih državi 34,7 milijona Din (l. 1927 47,1. l. 1926 25,8 mi- lijona Din. Od leta 1920 je banka oddala državi na račun čistega dohodka 160 milio- nov Din. Iz čistega dohodka je bilo dalje porabljenih za tanjeme 4,3 milijona Din in za določajo rez. fondu 8,7 milijona Din.

V banki je bilo lani zaposlenih 389 urad- nikov in nameštencev, in sicer 216 v cen- trali in 173 v podružnicah in agencijah, od tega v ljubljanski podružnici 14.

Francoska družba Batignole, ki je prevzela dela za izsušitev pančevskega in- ondacijskega ozemlja, je oproščena davkov, taksi in carin. V »Službenih novinah« je ob- javljen zakon, s katerim se francoska druž- ba »Société de construction de Batignole«, ki je po pogodbi od 30. aprila t. l. prevzela osuševalna dela in melioracijska dela na področju Dunavsko-tamiške vodne zadru- ge v Pančevu, oprošča vseh davkov in taks (tu- di pogodbениh taks) za vse posle, ki so predmet te pogodbe. Za čas trajanja pogod- be bo družba lahko uvažala potrebne ma- terijal, kakor tudi stroje in priprave, ki so namenjeni za ta dela, prosto od vseh carin, poslovnih dajatev in kaldrmine. Kakor zna- no gre za velikopotezno izsušitev pančev- skega močvirja, pri kateri bo država pridobila okrog 30.000 katastralnih orolov rodo- vitne zemlje v vrednosti približno štiri mi- lijarde dinarjev. Poleg tega bo državi pri- hranjenih okrog 86 milijonov Din samo pri gradnji pančevskega mostu in železnice Beo- grad-Pančevo. Dela so projektirana na tri leta, stroški pa so proračunani na 251 mi- lijonov Din. Za financiranje gradbenih del je bila med Državno hipotekarno banko in državo sklenjena posebna pogodba, ki je bila s pravkar objavljenim zakonom odo- brena. Po tej pogodbi bo Državna hipote- karna v primernem terminu emitirala po- sojilo v višini 329,8 mil. Din, čigar obveznice se je družba Batignole obvezala spraviti v promet na pariškem denarnem trgu po 6,75 odstotkov in pri emisijem tečajni 87. Po-

sojilo se bo amortiziralo v 30 letih. Glede na emisijski tečaj (87 odst.) bo izkupiček posojila znašal 286,9 milijona Din, katera vsota je po pogodbi efektivno potrebna za izvršitev del tekom 3 let. Vse melioracijs- ke ozemlje Dunavsko-tamiške vodne za- druge meri 74.000 katastralnih orolov, od katerega pripada privatnikom 12.000, obič- nam 32.000 in državi 30.000 orolov. Na tem ozemlju se sedaj pridelava komaj kakih 380 vagonov žita in koruze, po izvršenih me- lioracijskih delih pa se bo pridobilo 6250 vagonov. Ti dve številki nam najbolj jasno kažejo velik gospodarski pomen izsušitve tega ozemlja.

Upniki Slavske banke d. d. Zagreb so vabljani na sestanek, ki bo 23. t. m. ob 10. uri dopoldne v dvorani Okrožnega ura- da za zavarovanje delavcev v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 20 z dnevnim redom: 1. Poročilo o Slavenski banki pred kon- kurzom in o konkurzu; 2. poročilo o delo- vanju eksekutive slovenskih upnikov; 3. Finančno stanje konkurzne mase in 22. od- stotna poravnalna ponudba upravnega od- bora Slavske banke; 4. resolucije. — Zveza jugoslovenskih hranilnic.

Uvedba izplačilnega prometa Pošte hranilnice z Grčijo. Pošta hranilnica je uredila direktno bančno zvezo z Grčijo za izplačilni promet s to državo. Lastniki če- kovnih računov lahko nakažejo izplačila v Grčiji pod istimi pogoji, kakor veljajo za druge države.

Dobave. Gradbeni oddelek direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 26. t. m. ponudbe glede dobave 32.500 kg portlandskega cementa, lesa in telefonske- ga materiala; Strojni oddelek do 26. t. m. ponudbe dobave 1600 komadov brezovih metal; Prometno-komercialni oddelek pa do 29. t. m. ponudbe glede dobave 500 ko- madov pečatnega voska. (Pogoji so na vpogled pri omenjenih oddelkih.)

Borze

19. julija.
Na ljubljanski borzi je bil danes devizni promet srednji. Nekaj več potrebe je bilo v devizah na Dunaj in London. Tečaj deviz so ostali v glavnem nespremenjeni. Le de- viza na London je nekoliko popustila. Vso potrebo je krila Narodna banka.

Na zagrebškem efektivnem tržišču je Vo- ja škoda danes pri malčni tendenci obdr- žala v glavnem včerajšnje tečaje. Za aran- žma in za julij se je trgovala po 408, za december pa po 420 in 419. Intervencija Pošte hranilnice je izostala. Med bančni- mi vrednotami so bili zaključki v Praš- tedi po 852,50, v Unionbanki po 202 in v Srpski po 152. Med industrijskimi pa- piri pa je Slavonija znatneje popustila. Tr- govala se je po 150. V ostalem so bili za- ključki še v Gutmannu po 205 in v Dubro- vački po 455.

Devize in valute.
Ljubljana. Amsterdam 22.8675, Berlin 13.565 — 13.595 (13.58), Bruselj 7.9145, Bu- dimpešta 9.9326, Curih 1094,4 — 1097,4 (1095,9), Dunaj 8.007 — 8.037 (8.022), Lon- don 275,97 — 276,77 (276,3), Newyork 56.865, Pariz 223,12, Praga 168,66, Trst 297,03 — 299,03 (298,03).

Zagreb. London 275,97 — 276,77, Newyork 56.765 — 56.965, Pariz 222,12 — 224,12, Milan 237 — 239, Curih 1094,4 — 1097,4, Berlin 13.565 — 13.595, Dunaj 8.007 — 8.037, Praga 168,26 — 169,06, Budimpešta 9.9176 — 9.9476.

Curih. Zagreb 9.12875, London 25,22, Newyork 519,95, Pariz 20,3675, Milan 27,195, Berlin 123,90, Dunaj 73,20, Praga 15,3875, Bukarešta 3,08125, Budimpešta 90,62, So- fija 3,75, Varšava 58,28.

Dunaj. Beograd 12,425 — 12,4825, Berlin 168,93 — 169,43, London 34,39 — 34,49, Milan 37,08 — 37,18, Newyork 708,85 — 711,35, Pa- riz 27,75 — 27,875, Praga 20,97 — 21,05, Cu- riš 136,30 — 136,80, dinarij 12,42 — 12,48.

Elektri.

Ljubljana. Celjska 170 d., Ljubljana. kre- ditna 123 d., Prašteditna 850 d., Kreditni 170 d., Večve 125 d., Ruše 275 — 285, Stav- na 50 d., Sešir 105 d.

Zagreb. Državne vrednote: Voja škoda aranžma 402,5 — 403, kasa 402,5 — 403, za ju- lij 402,5 — 403,5, za december 418 — 419, in- vesticijske 86 den., agrarne 50 — 51,50; ban- čne vrednote: Prašteditna 852,50 — 855, Uni- on 202 — 204, Jug 80,75 — 81, Narodna 7850 do 8000, Zemaljska 127 — 130, Ljublj. kredit- na 123 den., Poljo 16 den., Hrvatska 50 do 55; industrijske vrednote: Nar. šumeka 82 do 45, Gutmann 205 — 208, Slavske 96 — 100, Slavonija 142,5 — 165, Danica 120 den., Dra- va 375 — 400, Sečirana 430 — 442,50, Brod vagon 150 — 160, Večve 130 den., Isis 17 bl., Dubrovačka 480 — 490, Oceania 195 den., Trbovlje 465 — 470.

Beograd. Voja škoda 403 — 403,50, Invo- esticijske 86,50 — 87,50, agrarne 51, Narod- na banka 8000.

Blagovna tržišča

Ljubljanska blagovna borza (19. t. m.). Les: Tendence nespremenjena. Zaključ- ni so bili 3 vagoni tramov in 3 vag. brzo- javnih drogov. Povpraševanje je za 30 va- gonov cerovih drv. Deželni pridel- ki: Tendence za žito čvrsta. Zaključek ni bilo. Nudi se pšenica (slov. post., mlev- ska tarifa, plač. 30 dni): baška stara po 275 do 277,50, baška nova, uzanačno blago po 275 — 277,50; moka: 0,0, fco Ljubljana, plač po prejemu po 400 — 402,50, korusa: baška, zadržana, rešetana, slov. postaja, plač. 30 dni, navadna tarifa po 267,50 do 270, mlevska tarifa po 2

Iz življenja in sveta

Nova izkopavanja ob Nilu

Dunajska Akademija znanosti je poslala lansko leto znanstveno ekspedicijsko v Spodnji Egipt, da bi iskala v tamšnjih krajih sledov predzgodovinskega življenja.

Najdišča na površini zemlje

Ekspedicija se je omejila na zapadni, puščavni del nilskega ustja in tudi ji ni šlo za prava izkopavanja, temveč za najdišča na površini zemlje. Našla jih je nepričakovano dosti, posebno zanimivi pa so ostanki neolitične naselbine med Vardanom in Katabo. Tu so ugotovili več plasti z ostanki selišč, ki so ležala drugo nad drugim, najstarejša pa je bilo komaj 220 cm pod površino, na prvotnih puščavnih tleh. Nsepovsod so našli sledove ognjišč, ostanke lesnega oglja, živalskih kosti in lončenih posod, v bližini pa so bile iz trstja spletene košare za shranjevanje žita in ostanke skladišč, ki so imela zidove iz blata. Najrazličnejše orodje in orožje iz kremenjaka in kosti je izpopolnjevalo te najdbe. O kakšnih barčnih ali drugih kovinskih predmetih ni bilo najmanjšega sledu.

Poljedelstvo in živinoreja v predzgodovinskih časih

Pradavni prebivalci te naselbine so se bavili s poljedelstvom in živinorejo, kar dokazujejo ostanki. Celo vrsto žita bo mogoče dognati, ki so jih pridelovali, ker se je ohranilo v že omenjenih košarah mnogo zrn. Njih domače živali so bile govedo, ovce, koze in prešči. Lov jim je izpopolnjeval zalogo mesa. Lovili so povodne konje, želve, večje ribe. Glavno orožje so jim bili bati, sulice, loki s puščicami.

Razlike napram predzgodovinskemu kulturu v Gornjem Egiptu

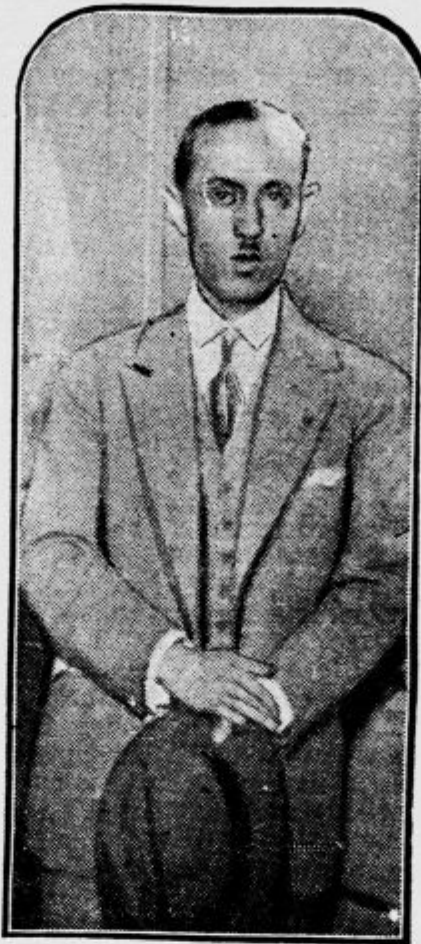
Slične naselbine so našli že prej v Gornjem Egiptu vendar je med temi in opisanimi v marsičem velika razlika, kar deloma pojasnjuje poznejše kul-

turne difference v Gornjem in Spodnjem Egiptu. Razlike se kažejo n. pr. že v obliki lončenih posod in kamenitega orodja, najznačilnejša pa je v načinu pokopavanja mrtlicev. Dočim so zagrebali v Gornjem Egiptu v tistih časih mrtvece na posebnih pokopališčih, precej daleč od naselbin, so jih pokopavali ob nilskem ustju v neposredni bližini posameznih bivališč in z obrazom obrnjenim proti ognjišču, kakor da spada mrtvec še vedno k družini in se udeležuje njenih pojedini.

Koliko špijonov je delovalo v svetovni vojni

Skrivnosti špijonažne službe med svetovno vojno prihajajo le po kosih na dan in presenečajo potem ljudi s svojo napeto vsebino. Marsikakšen dokument, ki ga potegnejo iz zapršenih arhivov vojaških korporacij, marsikakšen izvleček iz zasebnih dnevnikov spada po svojem značaju med pravcate kulturne in človeške dokumente. Koliko oficijelnih vohunov je izvrševalo na obeh straneh med vojno svoj nevarni posel? Knjiga »Spy and Counter-Spy«, ki jo je v Londonu te dni izdal neki Richard Rowans, skuša odgovoriti na to vprašanje. Po Rowansovem mnenju je štela vohunska armada zaveznikov in njihovih nasprotnikov samo 45.000 mož — če se vam zdi to število majhno. Ti so dobivali stalno plačo. Seveda se ne da niti približno dognati število nestalnih in prostovoljnih vohunov. A od pravih špijonov jih je izgubilo svoje življenje samo okrog 1000 — že to kaže, da so bili močnejši na mestu. Seveda je bila njihova smrt večinoma grozotna in mučna. Kot mojstra vseh špijonov naveda Rowans nekega Nemca, ki je služil kot tolmač nemškega jezika pri francoskih vojnihi sodiščih.

Uporabljali so ga brez izjeme pri vseh vojaških procesih proti Nemcem. Bil je priča neštetihi smrtnih obsodb, ki so jih izrekli nad njegovimi rojaki, pa ni nikoli trenil z očmi. Hip nato je javljal Nemcem, katerega njihovega človeka so obsodili in kar je bilo še novic, ki so jim bile potrebne.

Islam Bek Kudojar Kan,

afganstanski poslanik v Parizu, je imel, kakor znano, pred kratkim zelo neprijetno ahero s francoskimi oblastmi, ki so ugotovile, da so vrli pod masko afganistanskih diplomatov pošiljali velikopotezno tihotapstvo s kokainom in heroinom. Afera se je napol končala s tem, da so poslanika premestili.

Požirek iz prijateljstva

Ameriški poslanik general Dawes, ki se drži tudi v Londonu prohibicijske zapovedi, je postal tej navadi nezvest. Velikobritanske in irske zveze trgovskih potnikov so ga povabile na svoj slavnostni banket. Dawes se je povabilu odzval in bilo je mnogo navdušenih govorov o angleško-ameriškem prijateljstvu. Ob koncu banketa je prišla na vrsto velika, z vinom napolnjena kupa, iz katere so morali vsi prisotni po starem običaju napraviti požirek. Tudi Dawes se ni mogel temu odtegniti. Da, hudobni jeziki trdijo, da je bil njegov obraz med požirkom prav zadovoljen in da je bil tudi požirek precej izdaten.

267 tisoč kilometrov z vlakom

Iz Mobile v Alabami poročajo, da je strojevodja M. Smith z enim in istim vlakom in z eno in isto lokomotivo prevozil več kilometrov nego vsak drug strojevodja. To je 267.000. Smith ima 47 let službe na progi od Helene do Clarenstona, ki je dolga 80 kilometrov. Delal je pa to železnico 17.250 dni. Smith je ponosen na svoj rekord in sedaj čaka, da se oglasi strojevodja, ki bi bil prevozil več kilometrov nego on.

Avtomatični prevajalec jezikov

Na amsterdamskem kongresu trgovskih zbornic so prvič uvedli v prakso duhovit izum, ki omogoča, da poslušaj tujejezični govor v svojem jeziku. Nastaviš slušalko na uho, pritiskneš na enega izmed gumbov, ki so pred tabo in slišiš. Slušalna naprava je namreč v zvezi z mikrofoni, v katere govore prevajalci govornikovega govora, pod njegovim prostorom. Prevajalci zasledujejo njegov govor, dočim skrbijo poseben aparat, da grede njihovi prevodi samo skozi mikrofoni in do ušes poslušalcev, ki jih hočejo poslušati. Seveda ti omogoča poseben gumb, da poslušaj tudi originalni go-

vor. Naprava je izpopolnjena tudi s tem, da sprejema govor in prevode tako, da so ob koncu seje že prepisani.

Nov planet

Neki londonski astronom amater je pozval vse ljubitelje astronome, naj bi preiskali določen del neba. Tu je baje dvakrat opazil zvezdo premičnico, ki je morda že dolgo iskana za neptunska premičnica. Neptun, velja za skrajni planet našega solčnega sistema. Njegovo eksistenco je ugotovil, kakor znano, francoski zvezdoslovec Leverrier ob pisalni mizi s težkim računom. Izračunal je, kje bi ga morali približno opaziti, če upoštevamo neke motnje, ki jih je povzročal potovanju predzadnjega (takrat zadnjega) planeta Urana. Po njegovih podatkih je nemški astronom Galle Neptuna tudi faktično odkril. No, pozneje so ugotovili podobne motnje tudi v Neptunovi progi, toda tistega planeta, ki bi jih lahko povzročal, ni še nihče videl — razen omenjenega astronoma amaterja, če so njegove navedbe resnične.

Izumirajoče živali

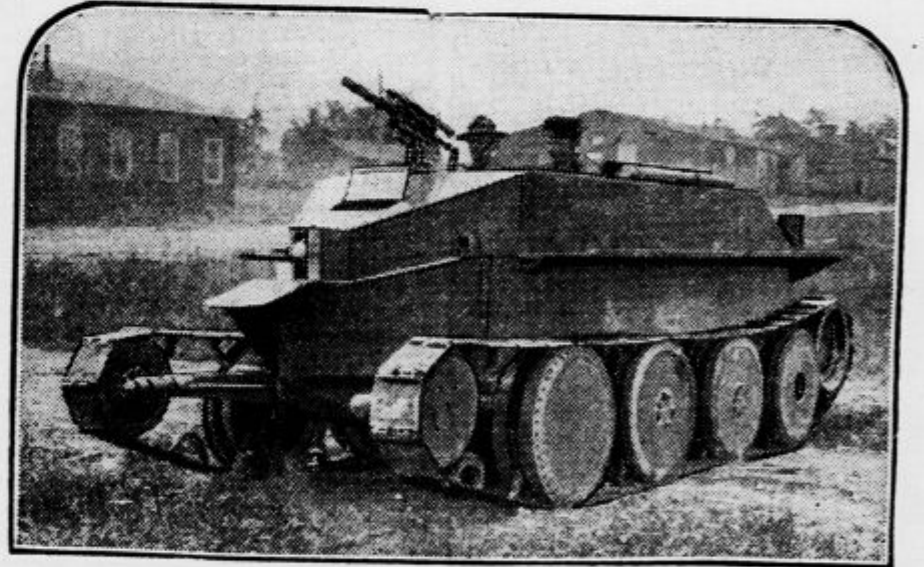
Na Švedskem se trudijo, da bi že skoraj izumrle bizone ohranili življenju. L. 1916. si je nabavil zoo v Skansenu od Hagenbecka dve samici, ki sta dali nov zarod, tako da so lahko že 1925. prepustili nekemu prijatelju živali pet eksemplarjev. V Nemčijo so poslali v tem času že sedem živih živali, a Švedska jih ima vendarle še celih deset, največ, kar jih premore kakšna dežela. Tudi bobrom, ki so za človeka absolutno brez nevarnosti, posvečajo na Švedskem vso pažnjo. Danes jih najdeš že na dvajsetih mestih, dočim jih ni bilo še pred nedavnim nič več. Američani so se pa zelo trudili, da bi obnovili prerjsko kuro, ki je bilo še pred petdesetimi leti kakor listja in trave. Potem pa je začela izumirati in ni bilo mogoče, da bi jo ohranili. Danes živi samo še en eksemplar te živali — zadnji svojega rodu. To da misli, Tudi v Sloveniji imamo kakšno krasno, redko žival, ki jo bo doletel pogin, če se ne bomo pravočasno pozanimali zanjo.

Najbogatejša deklina

Najbogatejša deklina sveta živi v New Yorku. To je mala štiriletna Gloria Vanderbiltova, sirota, ki je po svojih starših podedovala 4 milijarde dolarjev. Preden doraste, se njeno imetje najmanj podvoji. Zastrazena je s celo vrsto detektivov, ker se venomer oglašajo razne osebe, tudi mladi kavalirji, ki bi se radi približali bogati mali Gloriji.

Najvišja stavba v južni Ameriki

Brazilsko mesto Sao Paulo se ponša za najvišjim in največjim poslopijem Južne Amerike. Je to 26 nadstropna zgradba z 2000 prostori. Obsega med drugim hotel s 350 sobami, gledališče in več sto pisarn. Stala je 5 milijonov dolarjev. V najvišjem nadstropju je poletno bivališče lastnika, »commendatorja« (komturja) Martinellija, ki je prišel v mladih letih reven v Brazilijo, a je danes eden najmogočnejših denarnih mogotcev te dežele. Sao Paulo je najbogatejše brazilsko mesto in je doseglo pred kratkim milijon prebivalcev.

Najnovejši tip tanka

so preizkusili te dni v Ameriki. Kolos, ki je oborožen z več strojnicami in ima tri osebe kot posadko, je vozil s povprečno brzino 68 in pol km na uro preko zelo razdrapanega ozemlja, kar pomeni za to stroko morilnih vozil nov rekord.

Dva protagonista rusko-kitajskega konflikta

KARAHAN, bivši sovjetski poslanik na Kitajskem, ki je podpiral ruski ultimatum.

CANGKAŠEK, diktator rumeno republike.

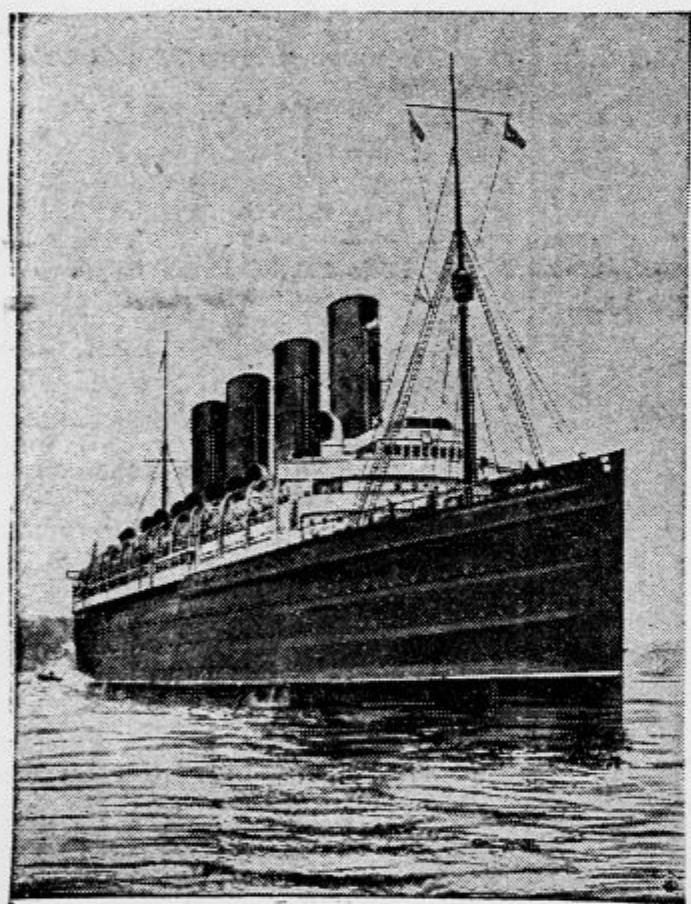
V Grčiji odpravljajo latinščino

Grška vlada je izdelala učni načrt, po katerem bi se srednje šole delile v gimnazije in strokovne. Oboje bi imele svojo pripravnico. Na gimnazijah bi postala latinščina neobvezen predmet, v parlamentu se oglašajo že zdaj struja, ki hoče, da bi latinščina sploh odpravili.

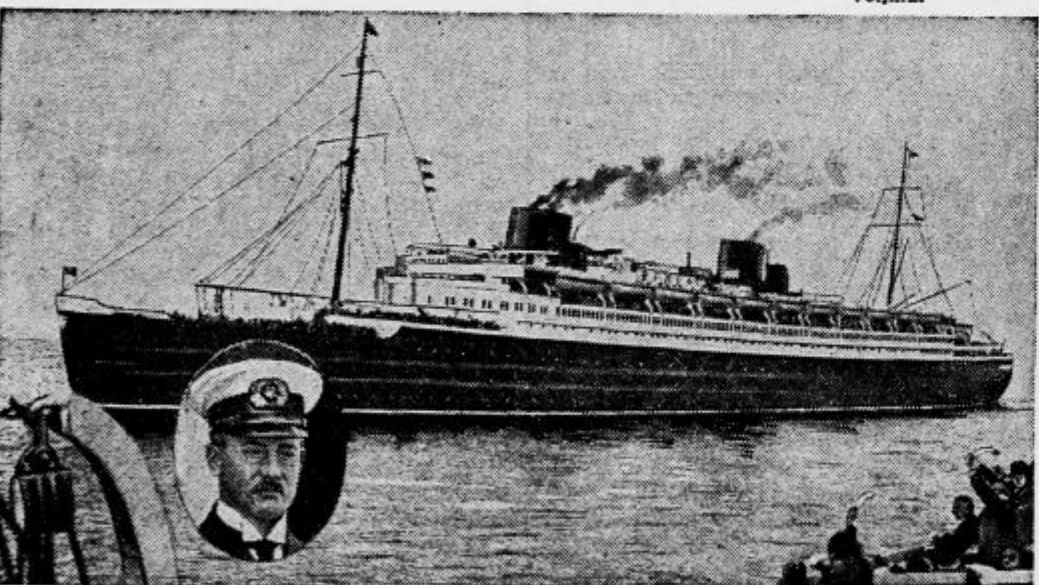

Elegantni kopalni kostumi. »Za božjo voljo! Kostuma bosta čisto mokra!«

Kdo bo nosilec Modrega traku?

Največji nemški parnik, 48.000 tonski »Bremen«, je nastopil svojo prvo pot v Ameriko, pri kateri si bo morda priboril Modri trak oceana, najvišje odlikovanje, ki gre prekomornikom največje brzine. Pri tem to odlikovanje sploh ne obstoja v resnici, temveč samo v fantaziji. Prvi nosilec tega neobstoječega odlikovanja je bil angleški parnik »Savannah«, ki je pred sto leti prevozil razdaljo med Evropo in Ameriko v 26 dneh. L. 1840. ga je prekosil istotako angleški parnik »Britannia« (14 dni), L. 1869. so Angležem odnesli rekord Američani z ladjo »City of Paris« (8 dni), L. 1890. je prešel Modri trak spot v angleške roke, a L. 1897. so jim ga izrgali Nemci s parnikom »Kaiser Wilhelm« (6 dni). L. 1903. je popravil »Deutschland« rekord za pol dneva, L. 1907. pa so spet zmagali Angleži s 30.000 tonsko »Mauretania« (4 dni 10 in pol ure), ki je še danes posestnica prvaškega naslova. Ginja za prvenstvom je zahtevala tudi že svoje žrtve. Spominjamo samo na katastrofo »Titanica«, »Oregon« in »Arizona«. Na sliki zgoraj »Mauretania«, spodaj »Bremen«. V ovalu nje popoveljnik.

Ivan Podražaj:

Listek

Zakaj neki pišem? Cemu? Ker moram? Kdo me more primorati? In če je kdo?...

Dve uri že sedim in pišem. Prastaro zgodbo dveh src, ki sta se našla in prišla živeti skupno življenje. Dveh src? Ki sta se našla? Kako se more najti dvoje mišic, zaprtih v temni notranjosti živega organizma? In ta nesmisel: izreka jo pišejo dan za dnem tisoči, milijoni mladih — in starih! — človeških bitij!

Zgodbo dveh teles pišem. Dveh teles, ki hitita po od vekomaj določeni progi drugo proti drugemu. In ko zadene drug ob drugega, je katastrofa tu. Natančno tako kakor na železnici.

Večni mojster je razpredel med človeštvom od pokolenja do pokolenja proge v milijardah. Za nešteta »isočletja«, ki so bila in ki še bodo. Na tračnice je postavil človeška telesa. Moške sem, ženske tja. Na semafore je pozabil, dal pa je vsakemu avtomatično signalno napravo, ki funkcionira le v mirnem stanju. Pritisni jo na gumb in pričelo se je dirkanje. Vse navskriž. Eni sem, drugi tja. Eni hitreje, drugi počasneje. In večni postajenačelnik po mili volji obrača kretnice in vodi brezlično po večnem prometnem pravilniku določeni promet človeškega blaga...

Od zunaj izza ogla prihaja odmev vselega orkestra na terasi kavarne Universum, jaz pa sedim in pišem. Tam življenje, godba, oči deklet, mladih in lepih, pričakujočih in ponujajočih... tu tišina, tiktak ure, dim cigaret in samotnosti.

In vendar moram. Moram! Danes je ponedeljek in v soboto moram plačati obrok, sicer pridejo in odneso pisalno mizo. Nepreklicno in brezobzirno. Neusmiljeno. Postavo in dogovore je treba izpolnjevati. Zato so na svetu ljudje. In mizarji? Vsega spoštovanja vredni. Brez njih se je lahko roditi, toda umreti brez njih ni tako enostavno. Še na morju ne. Tudi tam so predpisi. Položijo te na desko in ti zdrkneš v naročje Pozajdona, če se prej ne zatakeš med njegove zarjavele vile. Med vojno so mizarji edini, ki so najmanj zaposleni. Kar se smrti tiče namreč.

Veselo odmevaljo zvoki kavarniškega orkestra: ... Ti, srček moj... Evropski napev na zamorsko muziko.

Nehajte vendar! Pustite srček in ne motite me! Moram pisati. In končati moram.

— In stopila je v park ter se namenoma obrnila v nasprotno smer. Pričakoval je, da stopi predenj kakor kraljica v operi, ki je pozabila na svoje veličanstvo in se približala ponižnemu sužnju. Vse noči jo je gledal v sanjah, ali pa je bdel z njeno sliko v roki, sedaj pa, ko je prišel trenutek sreče, se ga izogiba in niti pogledati ga noče... In mesto da bi bil stopil k njej, pokleknil pred njeno koleno in jih objel, stoji nepremično kakor kip poleg njega in ne ve, kaj bi storil...

Dve po polnoči. Utihi! Je kavarniški orkester. Vse je tiho. Samo koraki vestnega stražnika na samotni, zapušteni ulici.

Poptjem črno kavo in prižgem cigareto.

Končal bom! se tolažim in ves sem zadovoljen. Se danes ponemem zgodbo uredniku, ki odloča o usodi rokopisov, namenjenih objavi pod črto — in miza bo rešena in z njo bom rešen tudi jaz. Brez mize sem človek, kakor so drugi.

Micijel Zevaco:

179

V krempljih inkvizicije

Zgodovinski roman.

»Ti ne veš, kaj se je zgodilo,« je rekel s skrivnostnim obrazom. »Torera so hoteli ubiti. Zaradi njega je nastal boj. Na srečo so ga njegovi pristaši ugrabili in dobro skrili, tako da mu nasprotniki ne morejo do živga.«

»Sveta Devica, kaj praviš!« je z burnim zanikanjem vzkliknila deklica.

»To še ni vse. Upor, o katerem si po tem takem že slišala, je bil v prilog donu Cesarju. Pravi, da je kraljev sin; on je baje zakoniti dedič in hoteli so ga posaditi na prestol namestu njegovega očeta, kralja Filipa. Pozdravljali so ga kot kralja Carlosa!« Zelo ponosen je bil videti, da ve vse to; ponosen zlasti na to, da osebno pozna moža, o katerem trdijo, da je kraljev sin.

Juana je od presenečenja pozabila na svojo jezico in razočaranje.

»Don Cesar kraljev sin!« je vzkliknila in sklenila ročice. »Nu, prav za prav se temu ne čudim. Od nekdaj sem bila prepričana, da je zelo visokega rodu. A tega vendar ne bi bila mislila, da se pretaka v njegovih žilah kraljevska kri. In ti praviš, da je zakoniti dedič? Kdo se mu je drznil streči po življenju?«

»Kralj... njegov oče,« je s tišjim glasom odvrnil Chico.

»Njegov oče! Ali je mogoče?« je nejeverno zategnila. »Gotovo ni vedel, kdo je.«

»Narobe, vedel je. Prav zato ga je hotel dati umoriti. Vsi tega ne vedo, a jaz vem. Veliko vem, česar nihče ne sluti.«

»A zakaj? To je vendar strahota, da oče hlepi po sinovi krvi!«

»Temu pravijo „višji državni razlogi“. Tudi to mi je znano.«

Juana je z občudujočim pogledom poplačala možičkovo spretnost. Le kaj je delal, da je poznal toliko in takih skrivnosti?

»Bil sem pri bikoborbi paže dona Cesarja,« je resnobno nadaljeval Chico. »Tega gotovo ne veš, ker si bila že odšla, ko smo stopili v areno.«

Kakopaj da je vedela. Videla ga je bila, in še kako dobro, predobro! Toda delala se je presenečeno. Pritlikavec je nadaljeval: »Lahko si misliš, da sem moral dognati, kam ga peljejo. Šel sem za njim. In pri tem so me nekoliko zdelali.«

Da, to je videla. A zdaj ji je bilo vse jasno. O kakih očitkih ni moglo biti več govora. S tem, da je šel za gospodarjem, je bil storil samo svojo dolžnost.

»To še ni vse,« je žalostno nadaljeval Chico. »Še eno novico ti imam povedati... Žalostno novico, Juana.«

»Govori... oh, kar strah me je.«

Hotel jo je po malem pripraviti. Ko pa je videl, da se ne domiši, kam meri, mu je zdajci ušlo:

»Gospoda de Pardaillana so prišli.«

Prepričan je bil, da se bo kar zrušila ob tej novici. Toda ne: sprejela je udarec tako mirno, da je osupnil. O, seveda, žalostna je bila videti, a vendar ne obupana, kakor se je bal. Videč, da ne reče ničesar, je rahlo povzel:

»Ali ti je hudo, kaj?«

»Da,« je preprosto odvrnila.

»Tadaj ga še vedno ljubiš?«

Pogledala ga je z začudenjem, ki ni bilo ponarejeno:

»Da, rada ga imam, toda ne tako, kakor ti misliš.«

»Oh!« Chico se je ves zdrznil. »In vendar si mi rekla...«

»Gospoda de Pardaillana imam rada,« je nadaljevala, »zato, ker je dober in hraber plemič. Ljubim ga kakor dobrega starejšega

brata, ne bolj in ne drugače. Ne pozabi tega, Chico. Ne pozabi nikoli več.«

»Glej, glej!« Njegov obrazek je ves zasijal. »In jaz sem mislil...«

»Že spet!« je rekla z začudenjem se nejevoljo. »Kako naj ti govorim, da me boš razumel?«

Od srca se je zasmejal. Njegova sročja bi bila popolna, če bi bil vedel, da je Pardaillan rešen iz nevarnosti.

»O, razumem te,« je dejal. »Če po tem takem ljubiš gospoda de Pardaillana kakor sestra svojega brata, bi mi morda pomagala, da ga rešiva iz ječe.«

»Iz srca rada!« je planilo iz nje.

»Prav, to je glavno.«

»A zakaj so ga prišli?« je vprašala. »Kako se je zgodilo?«

»Zakaj? Ne vem. Kako? To vem. Bil sem tam in sem vse videl. Tudi za njim sem šel, prav do ječe. Zaprli so ga v samostan sv. Pavla.«

»Za njim si šel? Čemu?«

»Da vidim, kam ga bodo zaprli, glej jo! In da ga poizkusim rešiti.«

»Rešiti ga hočeš? Ti? Tako rad ga imaš?«

»Da, rad ga imam. Gospod de Pardaillan je zame več od Gospoda Boga. Vsako kapljico svoje krvi bi posebej preli, da ga iztrgam iz njihovih krempljev. Ti ne veš, Juana, kak človek je to. Če bi jih bila videla! Ali veš, koliko se jih je zbralo, da so ga prišli? Kakih deset stotnih! Povsod je stal vojak pri vojniki in vsi so bili postavljeni zaradi njega. Tudi monsinjor Espinosa je bil tam in tista italijanska princesa tudi, spoznal sem jo, čeprav se je bila preoblekla po moško. On pa je bil sam in brez orožja. S pestjo jih je pobijal. Da si ga videla!... Toda naposled so ga prišli in uklenili. Še ves uklenjen in zvezan je bil tako strašen videti, da jih je bilo strah. Strah jih je bilo, tako ti povem!«

Zahtevajte v vseh trgovinah samo:
Jugobanat-patent-moko
ker boste potem
s svojim pecivom zadovoljni!

PRIDRUŽI SE VOJSKI ZDRAVJA!

Največja izbira — najkvalitetnejše cene najkvalitetnejših dvokoles, trikotarjev, za ceste, ture in v drevnjah, motorjev, malih dvokoles, za otroke, igračin in otroških vozičkov raznih modelov od najcenejšega do najfinjšega, brzovalnih strojev Central Bobbin. Pred nakupom ogledajte si zalogo pri tržnici Tribuna F.B.L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska c. 4. Ceniki franco. Prodaja na obroke.

Dpekarna F. P. VIDIC & Komp
Ljubljana, Prešernova ulica

Tovarniška zaloge stavbnega materiala, krasnih lončenih peči in štedilnikov, čeških emajliranih belih ploščic za štedilnike in obložitev sten, češke šamotne opeke itd. — nudi v poljubnih množinah prvovrstne — **zarezane strešnike** — Pravilno žgano gosto blago, prezimno dobro in se ne lušči; ker ne vsebuje apna, tudi ne vrvkava tako vode kakor nekateri drugi izdelki. — Prekrije ravno kakor bobrovec, ter se doseže dobro zaprto streho in gosti strešni krov

Čisti obraz

Pred uporabo Po uporabi
izginejo takoj in zanesljivo z uporabo lepotilne kreme »EROS«. »Eros« služi v doseg in ohranitev lepote obraza, vrata in rok. Ohranja lepoto do najvišje starosti pod jamstvom. Zdravniško priporočano. — »Dolgujem Vam veliko hvaležnost. Dosegla sem vidno olepšanje obraza v 24 urah« piše gospa dr. M. Glänzend. Sijajno preizkušeno pri damah in gospodinjske starosti. Cena Din 16.—, 3 lončki Din 34.—, 6 lončkov Din 55.—.

Dr. Nikol Komény, Košice, poštini predal 12/L 53 CSR.

CENIK brezplačno in franko
Din 49
Petletno jamstvo
Din 64
A. KIFFMANN
specijalist samo boljših ur
Maribor 36-a

Prijazljeni motocikli Griffon
prispela nova partija po znižani ceni 2 1/2 HP
Din 7250.—
Minimalna vporaba benzina.
O. ŽUŽEK, Ljubljana
Tavčarjeva 11.

Najboljši liker za želoдец je Zdravnik želoдец
krepi in zdravi
ZELODEC
LOVRO SEBENIK
Ljubljana VII.

Bele emajlirane ploščice
za stensko oblogo, štedilnike i. t. d. dobavlja in polaga najcenejše **KERAMIČNA ZADRUGA** Ljubljana, Tesarska ulica šte. 3.

„Spectrum“ d.d.
tvornica ogledal in brušenega stekla
Ljubljana VII,
Celovška cesta 81. Tel. 2343
Zagreb, Osijek. — Središčnica: Zagreb.
Zrcalno steklo, portalno steklo, mašinsko steklo 5—6 mm, ogledala, brušena v vseh velikostih in oblikah, kakor tudi brušene prozorne šipe, izbočene plošče, vstekljanje v med. — Fina — navadna ogledala. 82

Gledališke odre
opozarjamo na ljudsko igrro **Rokovnjači**
spisal Fr. Govekar. III. izdaja.
Broširana knjiga velja Din 20.—
Knjižarna Tiskovne zadruge v Ljubljani

Kadar zahtevate vzorce, prosim sporočiti, je li za:
moško blago: poletne obleke, površnike.
Žensko blago: obleke, košulice, plašče.
Svila, pralno blago, platno.

Kastner & Ohler, Zagreb

NESTLE-ova
otročka moka

izvanredno hranilno sredstvo, zelo bogato na vitaminih.

KOLYNOS pasta je od najboljših najboljša, od najcenejših najcenejša, a vrti vsega zelo ekonomična.

1 cm KOLYNOSA na suhih ščetkici zadostuje. Poskusite, pa se boste uverili, da je

KOLYNOS
najboljša pasta za zobe.
Dobí se v vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah.

ALEKSANDER KLEIN, glavno zastopstvo tovarne dežnih plaščev
H. Becker & Co., Hamburg, Zagreb

Edini dobavitelj oficirske zadruge, Beograd.
Dobavitelj kralj. žandarmerije.
Moji zastopniki z bogato kolekcijo moških, ženskih, otroških, gumiranih, stotastih in trench-coat plaščev so na potu. — Priporočam vam, da se v lastnem interesu informirate o mojih v pasformi, konfekciji nenadkriljivih modelih in da po pregledu moje kolekcije poverite meni svoja cenj. naročila. 8886

„Zacherlin“
staroznana najučinkovitejša sredstva za uničevanje vsakovrstnega mrčesa, uniči popolnoma muhe, bolhe, stenice, molje, ščurke, mravle itd. ter njih ličinke. Zahtevajte ga samo v originalnih steklenicah in škaflićah z napisom »Zacherlin«. 6913

Zahvala.

Ob težki izgubi našega predobrega, nepozabnega ateka, gospoda

Janka Knapiča

šol. upravitelja v pok. na Vidmu ob Savi,

smo spoznali, da nismo sami...

Delili ste našo globoko bol z izrazi pristranskega sočutja in sožalja, za kar Vam naša iskrena in udana zahvala.

Okrasili ste njegov oder s prekrasnim cvetjem, spremljali ga na njegovi zadnji poti, zakar v prvi vrsti zahvala: č. duhovščini, predvsem veleč. g. duh. sv. Ivanu Medvešku in g. sr. šol. referentu Fr. Drnovšku za iskrene poslovilne besede ob odprtem grobu, c. pevcem za globoko v srce segajoče žalostinke, bratom Sokolom in gasilec za častno spremstvo kakor vsem tovarišem, prijateljem in znancem, ki so prihiti od blizu in daleč, da počaste njegov spomin.

GLOBOKO ŽALUJOČI OTROCI.